

na pomoč socialni demokraciji proti katol. narodnjakom.

3. Češki klub je za par poslancev oslabilen na korist socialnih demokratov. Na Češkem so socialni demokrati izgubili; na Moravskem pa vsled Stranskega kompromisa toliko pridobili, da imajo sedaj več zastopnikov nego prej. »Narodni Listy«, glasilo mladočeške stranke, se vsled tega silno hudujejo. Povdarjajo, da ne sme nobena češka stranka napadati vere, in da se morajo vse izogibati gesel o raznih ločitvah (cerkve od države, zakona) in pravijo, da bi bilo s pametnim delom mogoče spraviti enotni češki klub na 92 poslancev, medtem ko jih bo sedaj imel k večjemu 82. O moravskem kompromisu pišejo tako-le: »Na Moravi smo za to, ker so se prodali mandati enotnega češkega kluba, za mandat g. Stranskega, imeli pozitivne izgube, katere odškodujejo socialne demokrate za to, kar jim je zadalo navdušenje čeških mest za enotno češko politiko. In misel, da nam je bil s to sramotno kupčijo ohranjen dr. Stransky, da je pa izgubil enotni klub starega, izkušenega politika, vseskozi lojalnega in značajnega moža dr. Zacka, je naravnost poniževalna in sramotilna. V češki domovini mora biti red. Važna vprašanja češke politike ne smejo počivati v rokah političnega mešetarja, kateri leže za mandat enkrat v prah pred klerikalci (leta 1907), štiri leta kasneje pa samo za to, da bi se obdržal, prodaja mandata enotnega kluba v imenu svobodomiselnosti. Narodni svet je imel s svojim pozivom na češke volilce krasen uspeh, toda moravskim pristašem ljudske stranke pa ni mogel ukazati, da bi onemogočili g. Stranskega mešetarijo za mandate.«

4. Dr. Kramar je sam osebno najodločnejše obsojal moravski kompromis proti kat. nar. stranki na shodu v Klatovih. Napadel je dr. Stranskega: »Pred štirimi leti smo imeli krasen prizor. Ko je bil v nevarnosti mandat gospoda dr. Stranskega, je naenkrat pozabil na svoj 20letni boj s klerikalci, poklonil se jim je za to, da bi dobil mandat. Takrat je še znal oznanjati, da moramo imeti na Dunaju močno češko delegacijo, in sklonil se je pred klerikalci, ter jih prosil za mandat. Ko so mu ga dali, jih je drugi dan takoj ocebali. To je njegova najlastnejša lastnost. In ko je štiri leta v državnem zboru tako delal, da je hujskal drugega proti drugemu, ko ni poznal drugega cilja, nego onemogočiti edinstvo češkega kluba, je prišel zopet do tega, da je njegov mandat v nevarnosti! Zdej si je pa gospod dr. Stransky izbral drugo pot; moram mu pa reči, da bi mu prej odpustil, ko bi bil zopet prosil klerikalce za mandat, nego da je za svoj mandat zaigral češke koristi na Dunaju. — Dasi je bila katoliška narodna stranka vedno proti nam in zlasti proti meni, ker sem svoj čas najodločnejše ugovarjal, da bi bil minister-rojak vzeti iz njihovih vrst, moram vendar reči, da se je katol. narodna stranka vedno podvrgla in je šla z nami v eni vrsti za narodov blagor. In kar je bilo pred štirimi leti mogoče, je tudi danes. — Z dr. Kramarjem in z »Nar. Listi« soglašajo ogromna večina češke javnosti v tem oziru. Češki liberalci niso tako neumni,

da bi se veselili svoje škode, kakor naši. Narod in njegov napredek še kaj velja pri njih; pri naših seveda nič. Sebična politična mešetarija je vse, kar znajo.

5. Treba nam je v par besedah označiti razmerje bivšega katol. nar. češkega kluba do naše stranke. Bilo je hladno, v važnih političnih vprašanjih celo popolnoma protivno. Podpirali niso v nobenem našem boju, pač pa so sami in njihovi listi z občudovanja vredno nepremišljenostjo često napadali našo politiko in našega voditelja dr. Šusteršiča. S Plojem in Gessmanom, ki sta sedaj oba pokopana, so izkubali marsikatero, ne vedno čedno intrigo. Ko bi bili razumeli svojo nalogo in bi bili tako kakor dalmatinski pravaši prekvasili svoje ljudstvo z geslom: »Samo v najtesnejši zvezi s S. L. S. je mogoča zdrava politika katoliških Slovanov«, bi bilo danes drugače. Bridke izkušnje jih morda zmožre, da se ne sme delati politika samo za trenutje, marveč da morajo biti daljnji cilji venomer pred očmi vsaki resni politični stranki. Svoj čas nismo odgovarjali na napade v »Novem Veku«, »Hlasu« in drugih listih; tudi zdaj omenjamo samo suho dejstvo, ki pa obsega jasen nauk, kdo je hodil po pravi poti in kdo ne.

6. Za zabavo podajamo svojim bralcem tudi še ugibanje »Samostatnosti«, glasila državnopravne stranke, o politiki češkega kluba. Ta list piše, da se utegnejo še pred 11. junijem Čehom ponuditi tri ministrska mesta: eden za agrarnike, drugi za Mladočehe, tretji za narodne socialce. — Potemtakem naj bi bili narodni socialci že sposobni za vstop v vlado. »Samostatnost« pravi, da se to ne bo zgodilo samo v slučaju, »ko bi se tudi tukaj poslanec Klofač ustrašil odgovornosti in svoj klub tudi z njegovimi upravičenimi težnjami rajše odstavil«.

Naše združno delo.

Iz občnega zbora Zadružne Zveze v Ljubljani.

Zadružništvo, ki igra v vsem našem narodnem gospodarstvu tako veliko in važno vlogo, je v zadnjem času imelo prestati hude čase. Znani polomi v Celovcu in Ljubljani so bili ljudstvo zbegali in vznemirili. Ob teh prilikah je prišlo marsikaj na dan, kar se je doslej zdelo kot nekaj neyerjetnega.

Ali to so bili posamezni slučajji, bile so izjeme, velika večina našega zadružništva je zdrava in sposobna za krepko življenje. Občni zbor Zadružne Zveze v Ljubljani je to znova dokazal. Občni zbor je otvoril predsednik Zveze dr. J. Krek, ki je v uvodnih besedah povdarjal, da ima zadružništvo zanimivo leto za seboj. Toliko prekušnje zadružništvo še ni nikoli poprej prestalo, kakor v minolem letu. Kolikor je slovensko zadružništvo zbrano v Zadružni Zvezi v Ljubljani, je krizo dobro prestalo, kar spričuje, da je zdravo.

Zadružna Zveza je oni barometer, na katerem se dobro vidi, kako se razvija narodno gospodarstvo v deželi. V zadnjem času se kmet mnogo briga za zboljšanje svojega gospodarstva, za

meliaracije se je izdalo silno veliko, zlasti za hleve, živinorejo in travnike. Taki časi so že sami na sebi za Zvezo težki časi.

Toda dalekosežnejšega pomena so bili polomi liberalnih zadrug Agro-Merkurja in Glavne posojilnice; danes jih smemo imenovati liberalne, ker jih nasprotna stranka sama tako označuje. Zadružna organizacija je vsled teh žalostnih dogodkov prišla v težave, ker se je zaupanje ljudstva v zadružno misel omajalo.

Vrh vsega tega so bili nasprotniki našega zadružništva naravnost perfidni. Napadov na našo organizacijo je kar mrgolelo. Z neosnovanimi lažmi so hoteli uničiti kolikor mogoče naših zavodov ali jim vsaj znatno škoditi. Laži, da je Gospodarska zveza prejela 600.000 K državne podpore, so se pojavljale dan za dnevom v liberalnem časopisju, odkoder so zahajale potem tudi v nemške liste. Da bi vlada kar 600.000 K podarila kakemu zavodu, je jasno vsakemu poznavalcu razmer, da je to povsem izključeno. Vendar to nasprotnikov ni motilo, ampak so s prozornim namenom nadaljevali svoje nepošteno delo. Ne briga jih, če se gospodarski razvoj pomakne za desetletja nazaj.

Da so še napake v zadružni organizaciji, tega nihče ne zanika. Te je treba odpraviti in jih tudi bomo; kajti imamo zavest moči, zavest, da je ljudstvo za nami, in kdor ima to, se mu ni treba ničesar bati.

Kar se tiče denarnega poslovanja, kažejo zadnje skušnje:

1. Denarna sporavnava med posameznimi kreditnimi zadrugami se mora strogo centralizirati. Drugače ni pregleda, ni kontrole, in utegnili bi se zgoditi, da bi prišla še marsikaka posojilnica tje, kamor je prišla »Glavna«.

2. Zveza mora pri sedanjem stanju vlog imeti vedno najmanj dva milijona kron na razpolago; denarja mora biti vedno zadosti likvidnega, da se morejo tudi v slučaju krize nemoteno izplačevati vloge.

3. Vsaka večja kreditna zadruga mora imeti vsaj 20% svojih vlog razporejenih naloženih. Po dobrih časih pridejo lahko tudi kritični, in takrat gorje ji, če ni pripravljena.

4. Nikakor in pod nobenim pogojem se ne sme trpeti, da bi pri kaki posojilnici vse imel v rokah en človek ali dva. Poslovati se mora tako, da je zabranjena vsaka nepoštenost in da je odstranjen tudi celo vsak sum nepoštenosti.

5. V sodni dvorani se je pokazalo, da sede včasih celo v večjih zavodih ljudje, ki nč ne vedo in se za nič ne brigajo. Če ni na razpolago ljudi, ki bi bili zmožni zadrugo voditi, potem je boljše takoj likvidirati. Boljša je likvidacija, kakor da bi se pojavila še kdaj kaka »Glavna« v drugi obliki. Tu bo treba postopati brez pardona, kajti časi so resni.

Če imajo kje uradnike, ne smejo ti biti odvisni od načelnika, ampak od načelstva.

Vse to bo treba skrbno izvesti, ako hočemo doseči, da bo zadružništvo napredovalo. Toda tudi v nekaterih drugih ozirih se morajo zadruge držati discipline.

Nekatere zadruge jemljejo za sestavo računskih zaključkov privatne osebe, od katerih pridejo v odvisnost. To mora prenehati.

Ako bi zadruga imela proti kakemu revizorju pomisleke v tem ali onem oziru, potem zahteva čast revizorja in Zveze, da se taki slučajji z morebitnimi pritožbami sporoče Zvezi, da jih preišče in nepravilnosti odpravi. S kakšnimi namigavanji na nepravem mestu se stvari samo škoduje.

Fri dovoljevanju posojil se je dogajalo, da so tudi kmečke posojilnice rajfajznovke dajale visoke kredite. To je zelo nevarno. Zato naj bi današnja skupščina sklenila, da načelstvo samo brez dovoljenja nadzorstva ne sme dovoljevati posojil preko gotove meje.

Nevarnost obstoji tudi v tem, da bi rajfajznovke denar svojih vlagateljev zabijale v nepremičnine. Če se že kje misli, da bi bilo dobro zgraditi kako stavbo, naj se vedno dobi za to dovoljenje občnega zbora. Predvsem spadajo sem »domovi«, zadružni, društveni, ali kakor se že imenujejo. S stavbo »doma« ne sme nikdar priti v zadrego posojilnica sama. Denar v rajfajznovkah mora biti mobilni in mora služiti gospodarskemu napredku ljudstva, za zgradbe domov je treba dobiti druga sredstva.

Pri avstro-ogrski banki se je z velikim trudom doseglo, da je principiarno nekoliko odnehala od svojega intranzigentnega stališča. Toda dela čaka še mnogo. Državni poslanci morajo doseči, ko se bo obravnavalo o podaljšanju privilegija, da bodo naše zadruge ravno tako deležne eskompta kakor ogrske.

Nato pozdravi zastopnika deželne odbora, dr. Lampeta, in pri tem ob splošnem odobravanju omenja delakosežni sklep kranjskega deželne odbora, ki pomenja za Zvezo važno, novo dobo, zastopnika Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju, revizorja Otona Riho ter ravnatelja kmetijske družbe kranjske, ces. svetnika Pirca.

Deželni odbornik dr. E. Lampe pozdravi zborovalce v imenu deželne odbora kranjskega in izvaja:

Iz častnikarskih poročil vam je znano, kaj je deželni zbor kranjski ukrenil glede zadružništva. Deželni odbor je s tem storil le svojo dolžnost. To pa je bilo mogoče le na ta način, ker je deželni odbor imel zaupanje do zadružništva, ko je stopil pred deželni zbor s tako dalekosežnimi predlogi. Želi, da bi v vsaki zadrugi vladala največja vestnost. Vsakega, ki sodeluje v zadružništvu, naj bi prešinjala moralna zavest odgovornosti. Zadružni Zvezi želi še posebej, da bi vodila zadružništvo tudi v bodoče tako, da bo delovala res v korist naroda.

Revizor O. Riha sporoča pozdrave zadružnega predsednika Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug, barona Störcka, poudarja, da mu je znano, kako vestno in nesebično je zvezino načelstvo, nadzorstvo in tudi uradništvo izvrševalo svoje dolžnosti in želi zborovanju obilega uspeha.

Dr. Krek se zahvali obema govornikom, nakar konstatira, da je bila skupščina pravilno sklicana in da je sklepčna, ker je navzočih nad polovico

Naposled se je dvignil, pozdravil vse, rekel: »na svidenje« in odšel naravnost domov.

Drugi dan opoldne je dejala stara sinu: »Bojazljivec neumni, da ne greš k njim; ali te bo snedla? Ali ti si se oprijel onih gladnih uš?« Kovač se zabolele materine besede, a odgovoril ni ničesar. Prišla je druga sobota. Kovačev sin je zopet šel k Ani. Našel jo je samo za statvami.

»Ana,« je govoril mladenič, »ne bo di ti žal, da sem se ustavil pri tebi. Moji hočejo, da vzamem Luco. Sorodnica si ji, vem, ali ti si pošena deklica; povej mi, svetuj mi!« Ana je nehala tkati. Silno se je začudila njegovim besedam, a zbrala se je in je rekla: »Oprosti, brate, ali jaz se ne smem vtikati v te zadeve. Zame je ona lahko najboljša, a tebi ne more ugajati. Če si se odločil k njej, pojdi, pa poglej! Ako boš ti zadovoljen, bo vsakdo.« Kovač ni vedel, kaj ji naj še reče, pa ji je začel pripovedovati celi dogodek z žbirom. Ani je bilo žal svoje sorodnice, ali ni je hotela braniti: lagati ni mogla, temveč je molčala. A Šimen se je osrdil, pa je dejal: »Ana, poznaš me. Siromak sem, ali moji prsti so trdi. Reci, Ana, ali bi me hotela. Deklica je postala zmedena. Povesila je oči in gledala na stvano sukno. Malo, da je niso oblike solze. Vzdihnila je kratko in mu odgovorila: »Hvala, dečko, hvala od srca; Luca je moja sorodnica,« pa je zaplakala na glas, iz prsi se ji je iztrgal dolg, krčevit plač. »Ti se

bojiš,« je rekel mladenič, »toda vseeno: Luca ne bo nikdar moja žena,« in je odšel.

Nista minila dva dneva in Šimen se je srečal z Ano na potu. »Ana, ne muči me, reci, prosim te pri živem Bogu, ali hočeš biti moja žena?«

»Tvoja mati te muči, Šimen, ker ne greš k Luci; a če bi zvedela, da hodiš k meni, kako bi me mogla trpeti tvoja, in ako bi se omožila, tudi moja mati?«

»Jaz sem ti oče in mati,« je odgovoril mladenič, »obljubi, Ana, in ne boj se; poglej te moje pesti.« In on razprostre pred njo svoje žuljave roke.

»Tvoja sem,« je rekla deklica in zbežala od njega. Mladi kovač se je oziral za njo, a od velike sreče in zadovoljnosti se ni znal ganiti z mesta.

Kovač je povedal materi vse, kar se je dogodilo, a stara je kar zbesnela od srda. »Idi, nesrečni sin, kamor si se zapletel, ali me hočeš ubiti? Vrzi neumnost iz glave, pa poslušaj starejše. Nekaka ljubezen te mori, praviš. Ljubezen; Bože, moj Bože, nesrečne ti mladine! A za mojih dni za to ni nihče vedel. Starši ti, sinko, ne bodo slabo svetovali, ampak ogiblji se je in poslušaj me, boljše bo. A videl boš, da Luca ni slabša.«

Šimen je molčal. Tisti večer je prišel k Ani. Za ognjiščem je stala stara Anina babica, oslabela od starosti, šibka in potrita. Šimen ni niti besede izpregovoril z Ano, temveč se je okrenil k stari in jo

vprašal: »Stara, povej po pravici, koga mora človek bolj ljubiti, mater ali ženo?«

Anina babica se je nekoliko zganila, nato je pa dejala: »Moj sinko, ker me ravno vprašaš, ti hočem povedati neko priliko. Oni čas, ko je Gospod s svetim Petrom hodil po svetu, je prišel tudi v neko vas: Nihče ga ni hotel vzeti na prenočišče. Ko je bil na koncu vasi, je potrkal na vrata neke pritlične hišice. Gospodar jima je odprl, a onadva sta vstopila in vprašala za prenočišče.

»Nimam prazne postelje,« je odgovoril siromak, »ker bo žena rodila; toda če hočeta, vama posteljem na ognjišču, pa se vlezita.«

Tisti večer je rodila žena siromaku sina.

»Jaz ti bom za botra,« je rekel Gospod. Krstili so dete, a Gospod ni imel, da bi mu kaj daroval, temveč je rekel siromaku: »Kadar boš ženin svojega sina, se oglasi, jaz mu bom zopet za kuma.«

»A kje boš tedaj ti, da se ti oglasiš?«

»To je lahko. Kadar napoči oni čas, poklekni na gola kolena in pozdravi Gospo. Tedaj bom prišel.«

Siromak se je zelo začudil, a rekel ni besede. Gospod in Peter sta šla naprej po svetu. Dete je rastlo in zrastle do ženitve, in oče ga je nagnal, da se ženi. Ko so se zbrali svatje, je padla staremu na misel beseda potnikova, pa je pokleknil na gola kolena in pozdravil Gospo. Tisti trenutek je stal

pred njim Gospod. Svatje so se napotili po deklico. Mlada sta se venčala in vsi so se vračali domov. Ko so bili bližje sela — a tam pred njimi je tekla reka, — se zaleti obad v nosnice konju, na katerem je jezdil ženin. Konj je od muke zdijval in zdiral v reko. Ženin se je utopil. Nastala je tuga med svatovi. Mrtveca so postavili sredi hiše. Oče in mati sta mledovala in prejkavala, a nesrečna žena je popolnoma pozabila nase in od tuge ni mogla ne plakati, ne govoriti. Oče in mati sta tožila:

»Zakaj naju ni požrla voda, ampak sina, najino hrano!«

A Gospod je slišal in rekel staremu: »Stari, tvoj sin je mrtev in nimaš nobenega potomca več; lezi ti namesto njega in on bode oživel.«

Stari se je branil leči.

Tedaj je rekel Gospod materi: »Starka, dala si mu življenje, stara si, in kmalu te bo že tako pobrala smrt. Ako ga hočeš zameniti, ga moreš: ti boš umrla, a on bo oživel; lezi samo k njemu.« Starica je plakala in pogledala na moža, pa ni hotela.

Tedaj je šel Gospod k mladi nevesti, dvignil ji glavo in rekel: »Pojdi ti!«

Ona je vstala in legla poleg mrtvega moža.

Gospod — slava mu in hvala — je obudil ženina, ali tudi ženi ni dal umreti, ampak je njemu dejal: »Čuj me dobro, mož! Če vidiš, da se topi tvoj oče, tvoja mati in tvoja žena, skoči

vseh upravičenih glasov. Za zapisnikarja imenuje zveznega tajnika Ant. Kralja za skrutatorja pa ravnatelja Iv. Travna in J. Jovana.

Poročilo o delovanju načelstva in Zveze v minulem letu je podal načelstveni ravnatelj Ivan Traven.

Omenjajoč najprej organizatorično delovanje Zveze, poroča, da je Zvezi v minulem letu pristopilo na novo 72 zadrug, odpadlo jih je pa 7, tako da je bilo vseh včlanjenih zadrug koncem leta 608. Največ jih je bilo na Kranjskem, namreč 300, na Štajerskem 102, na Koroškem 33, na Goriškem 12, na Tržaškem 6, v Istri 85 in v Dalmaciji 70. Med njimi zavzemajo prvo mesto kreditne zadruge, katerih je bilo 387, dalje je bilo 83 kmetijskih in konsumnih društev, 53 mlekarških, 29 živinorejskih, 14 kmetijsko strojnih, 9 vinarških, 5 stavbinskih, 15 obrtnih, 3 osrednje zveze in 10 raznih drugih zadrug.

Pri snovanju novih zadrug se je oziralo pred vsem na potrebo kmetijstva, osnovalo se je 18 živinorejskih in 7 kmetijsko strojnih zadrug. Zveza je nastavila s pomočjo deželnega odbora posebnega živinorejskega inštruktorja.

Število pododborov, ki jih je Zveza začela snovati zato, da lažje izvršuje svoje posle po posameznih kronovinah, se je lansko leto pomnožilo za enega; ustanovil se je namreč poseben pododbor tudi v Celovcu za koroške članice.

Strokovni izobrazbi je zveza tudi lani obračala posebno pozornost. Priredila je 3 poučne zadruške tečaje na Kranjskem (v Novem mestu, Kočevju in Ljubljani), 3 na Štajerskem (2 v Mariboru in 1 v Celju) in 4 v Dalmaciji (v Zadru, Drnišu, Splitu in na Pagu). Poleg tega je bilo mnogo posameznih predavanj in je Zvezin tajnik poučeval na zadružni šoli v Ljubljani.

Revizije spadajo med najvažnejše naloge Zveze. Vseh revizij je bilo izvršenih v preteklem upravnem letu 299, med njimi mnogo nanagroma brez prejšnje napovedi. Zveza se trudi, da bi se revizije izvrševale točno in natančno, ker je to le članicam samim v korist.

Načelstvo je imelo 41 sej, pri katerih so se reševali tekoči posli, osobito dovoljevanje kreditov. Zveza namerava vpeljati posvetovalne odseke za posamezne vrste zadrug. Doslej se je ustanovil tak odsek za živinorejske zadruge, ki je imel številno obiskano in dobro uspelo posvetovanje o zadevah živinorejskih zadrug. Večkrat se je tudi pretresalo vprašanje o ustanovitvi samostojnih revizijskih zvez.

Vkljub temu, da poslujejo za posamezne kronovine posebni pododbori, je Zvezina pisarna tudi v lanskem letu imela ogromno dela, kar izpričuje okolnost, da je Zveza prejela 17.902 dopisa, odposlala pa vsega skupaj nad 24.000 dopisov.

Glede denarne strani Zvezinega poslovanja je omeniti, da je Zveza v letu 1910. imela 116.247.163 K 36 vin. vsega denarnega prometa, ki se je napram prejšnjemu letu zvišal za 6 milijonov 905.647 K 88 vin. Deleži so se zvišali za 48.744 K in znaša stanje deležev koncem leta 329.574 K, jamstvo pa 2.019.200 K. Čistega dobička je bilo 68.594 K 48 vin.

Vloge članic v tekočem računu so se znižale za 597.778 K 43 vin. in znašajo koncem leta 11.364.813 K 3 vin., med letom se je vložilo 8.600.939 K 77

vin., dvignilo pa 9.198.818 K 20 vin. Pač pa so se zvišale stalne vloge članic za 1.240.739 K 82 vin., ki znašajo koncem leta 2.497.017 K 66 vin. Skupno stanje vlog je torej znašalo koncem leta 13.861.830 K 69 vin.

Kreditov je bilo danih 6.012.035 K 24 vin., vrnilo se je 5.718.745 K 14 vin. in so se zvišali za 293.290 K 10 vin., tako da je znašalo končno stanje kreditov 12.780.711 K 88 vin.

Iz teh števil se jasno vidi, kako je tudi v minulem letu vladalo veliko pomankanje denarja. Vzrok je iskati v posledicah slabih let, katerim so se še pridružili znani polomi v Celovcu in v Ljubljani, kar so izrabili naši narodni nasprotniki, da so sejali nezaupanje do slovenskih denarnih zavodov. Posebno pri koroških posojilnicah, pa tudi na Štajerskem in nekoliko tudi na Kranjskem so ljudje začeli dvigati vloge. Vznemirjenje se je pa še dosti hitro poleglo, ko so vlagatelji videli, da posojilnice takoj izplačujejo vloge. Zveza je v teh hudih časih zvesto stala svojim članicam ob strani in jim pomagala, da so prešle brez posebnih težav preko takih, doslej nenavadnih navalov.

Vsi ti pojavi so znova opozorili, da je treba praktično izvrševati preizkušena zadružna načela, o katerih se je že toliko pisalo in govorilo, na katera se je pa vkljub temu doslej premalo dalo. Take stvari so: posojilnica mora vedno obračati posebno pozornost likviditeti svojih sredstev; sme na hipoteke posojati le izjemoma; zlasti se ne smejo posameznikom posojati prevelike vsote; gledati je na točno plačevanje obresti in dogovorjenih rokov; če se mora že zadruška sama zadolžiti, mora delati na to, da odplačuje kredit in se omejuje v dovoljevanju novih posojil; preostajajoči denar se mora nalagati le pri centrali, česar se tudi drže z neznatnimi izjemami skoraj vse naše posojilnice, in se mora odpraviti medsebojno izposojevanje.

Nato prebere ravnatelj Traven zelo obširno revizijsko poročilo Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju, o zakoniti reviziji Zadružne Zveze, ki je bila izvršena v času od 25. oktobra do 12. novembra 1910.

Poročilo načelstva kakor tudi revizijsko poročilo Splošne zveze se je z odobravanjem vzelo na znanje.

Za nadzorstvo je poročal podpredsednik dr. Vlad. Pegan, da je nadzorstvo vsak mesec imelo sejo in pregledovalo poslovanje, ki je bilo v redu. Nadzorstvo je tudi pregledalo računski zaljuček in je našlo, da se računi strinjajo s knjigami.

Računski zaljuček za leto 1910. se je nato soglasno potrdil in je glavna skupščina sklenila, da se ves čist dobiček v znesku 68.594 K 48 vin. odkaže po pravih rezervam, in sicer se 60.000 kron odkaže splošnemu, 8.594 K 48 vin. pa posebnemu rezervnemu zakladu.

Pri volitvah so bili v odbor soglasno izvoljeni: Anton Abram, kurat, št. Peter na Krasu; Ivan Cesar, posestnik v Mozirju na Štajerskem; Ivan Čok, kaplan v Trstu; Fran Demšar, državni in deželni poslanec na Češnjici; dr. A. Korošek, državni in deželni poslanec v Mariboru; dr. Matko Laginja, odvetnik in državni poslanec v Pulji; Ivan Mahulja, učitelj v Omišalju v Istri; Ivo Makjanič, župnik v Dračevici v Dalmaciji in Bogumil Remec, ravnatelj slovenske trgovske šole v Ljubljani.

V nadzorstvo so bili izbrani: Janko Bajec, nadučitelj v Št. Vidu pri Ljubljani; Anton Cerar, posestnik v Moravčah; Evgen Legat, katehet v Ljubljani; dr. Miho Obuljen, svetnik c. kr. nadsodnik v Zadru; dr. Vladislav Pegan, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani; Janez Piber, župnik in državni poslanec v Gorjah; Fr. Verbič, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Karl Verstovšek, državni in deželni poslanec v Mariboru; dr. Ivan Zajec, deželni odbornik v Ljubljani.

Občni zbor je nato sklenil, da se imajo pravila Zveze v nekaterih točkah predrugačiti. Premembe zadevajo določbe, da morajo osebe, ki se izvolijo v odbor ali nadzorstvo Zveze, pristopiti kot člani, dalje da se za nekatero vrsto zadrug znižajo upravni prispevki in da se vpeljejo enotni deleži mesto sedanjih glavnih in opravnih.

Pri slučajnostih omenja dr. Krek, da so nasprotniki umazano zlorabljali znani dekret sv. stolice o sodelovanju duhovnikov pri zadrugah. Seveda brez uspeha. Truditi se pa moramo vsi, da vzgojimo iz ljudstva pripravnih ljudi za vodstvo zadrug in da delujemo po intencijah sv. stolice. Zadružna Zveza dela odločno za doseg tega namena; zato se je po njenem posredovanju ustanovila zadružna šola v Ljubljani, zato prireja leto za letom toliko poučnih tečajev. Bog daj, da bi kmalu prišli časi, ko duhovnikom ne bo treba voditi najtežjih poslov, ampak bodo stali zadrugam na strani samo kot svetovalci.

Na Štajerskem so hoteli takozvani »štajercijanci« izdati brošuro proti slovenskim denarnim zavodom. Od neke strani se je pripravalo, da bi morda kazalo na ta napad odgovoriti z enakim protinapadom. Toda z našega stališča kaj takega ne bi mogli odobravati. Zadruga je kakor ženska: čim manj se piše in govori o njej, tem boljša je. Zato če se kaj piše po političnih listih, naj se to mirno preze. Jaz sem se vedno držal stališča, da zadružnega življenja ne gre vlačiti v javnost; zadruga ostani izven političnega boja. Imejmo veliko zadružnih sestankov, poučnih tečajev itd. S tem bomo ljudstvu odprli oči in to bo najboljši odgovor na vse lažnjive napade. Mi sami kot zadružniki ne imejmo drugega svojega glasila, kakor strokovni list »Narodni Gospodar«.

Kakor se je že omenjalo, je sklenila Zveza osnovati posebne posvetovalne odseke za razne vrste zadrug ravno zaradi tega, da bi se zadružna misel bolj poglobila. Toda prišel je bil vihar nad zadružno organizacijo in delo se ni moglo popolnoma izvesti. Zdaj pa je ozračje očiščeno, zdaj na delo! Pred vsem bo treba pričeti z okrožnimi zadružnimi shodi. Vse prijatelje zadružništva prosim, da Zvezo podpirajo pri tem važnem delu.

Gospodarska Zveza, ki je bila tolikrat razkričana kot bankerotna in da bo prišla v konkurz, še živi in bo živela. Tudi znatno napreduje. Zdaj ji je bila zopet poverjena izvršitev pomožne akcije za kranjske kmetovalce z zneskom 150.000 kron.

Dalje omenja še posvetovanja, ki se je vršilo pri Splošni zvezi avstrijskih zadrug na Dunaju o ureditvi medsebojnih odnošajev med jugoslovanskimi zadružnimi zvezami. Sicer se je bilo takrat sklenilo, da ostane vse tajno, toda nekaterim ni dalo, da bi molčali in so

šli v javnost. Celjska Zveza se je že izjavila, da je pripravljena stopiti z nami v pogajanja. Dogovori so se vršili tudi v nekaterih drugih smereh. Morda bo šlo. Če ne, pa ne moremo nikomur braniti, če hoče poginiti. Za nas le izjavljamo, da hočemo živeti!

Ravnatelj J. Jovan priporoča občnemu zboru, skleniti resolucijo, da se ima vsem posojilnicam nasvetovati, da naj sklenejo na občnih zborih ali pa sprejmo v svoja pravila določbo, da sme načelstvo samo dovoljevati kredite le do določenega zneska, morda kvečjemu do 5000 kron; krediti v višjem znesku se smejo dovoljevati le, če pritrudi tudi nadzorstvo.

Več govornikov je izražalo pomisleke proti ugotovitvi enake kreditne meje za vse posojilnice, na kar je dr. Krek pojasnil, da gre tu le za nasvet in da se samo ob sebi umevno za vse posojilnice ne more uporabljati enako merilo. Posojilnice manjšega obsega naj določijo nižjo mejo, starejše in večje posojilnice smejo določiti tudi nekoliko večjo vsoto, do katere sme načelstvo samo podeljevati posojila. Glavna stvar pri tem je, da se odgovornost na več oseb razširi in se zabrani, da bi se lahko miselno posejalo prevelike vsote. Po teh pojasnilih je bila ta važna resolucija soglasno sprejeta.

Predsednik dr. Krek zaključil nato občni zbor s pozivom, da naj vsi udeležniki neso domov zavest, da je naše zadružništvo imelo sicer v zadnjih časih prestopiti hudo krizo, pa da jo je dobro prestalo. Vsi prijatelji Zadružne Zveze in njenih zadrug naj delujejo nato, da bo Zveza svojo važno nalogo krepko izvrševala.

Naraščanje Slovanov v Pulju.

Pulj, 26. junija 1911.

Volitve so končane. Z največjo težavo in s pomočjo ogromnih žrtv in sleparij je zmagala italijanska kamora. Če se pogleda to, s pomočjo socialne demokracije pridobljeno laško zmago, se vidi, da je italijanska kamora v Pulju precej pri koncu. Kamoraška večina 875 glasov proti slovenskemu kandidatu, kateri je dobil pri ožji volitvi od 8912 glasov 4017 pošteno oddanih glasov, kaže, da so kamori dnevi šteti. S pomočjo 875 rdečih in kupljenih glasov se jim je še to pot posrečilo odvaliti katastrofo, katera jim je pretila. Hrvači in Slovenci so dobili pri ožji volitvi letos 292 glasov več, nego pri ožji volitvi leta 1907., medtem ko je dobil italijanski kamoraš dr. Rizzi samo ubogih 62 glasov več nego leta 1907. Ta večina, katera je laško kamoro tisočake stala, kaže, da Pulj ni in nikdar ne bo laško mesto, ampak da bo puljski državnozbornski mandat prvi, katerega bodo Lahi v Istri izgubili. V štirih letih so kamoraši nazadovali za 230 glasov.

Kar se tiče socialnih demokratov, so ti dobili letos pri glavni volitvi 1982 glasov, torej 740 glasov več, nego leta 1907. Za ta napredek se imajo socialni demokrati zahvaliti okoliščini, da so stopili prvi na volivno bojišče. Socialni demokrati so takoj spoznali, da slovenske kakor tudi laško liberalne vrste niso trdne. Razna nesoglasja v laški in slovanski stranski so znali socialni demokrati v svoj prid izkoristiti. Tako so siali socialni demokrati cel mesec na delu za volitve, ne da bi jih bil kdo pri tem motil. — Skupina laških republi-

najprej in reši ženo, pa tudi če bi se ti oče in mati utopila!«

Starka ni govorila več, a kovač se je dvignil in pristopil k Ani, vprl svoje oči v njene in ji rekel: »Ali si slišala?! Mene preganja moja mati zaradi tebe, ali vseeno se ne boj. Bog je na najini strani!...«

Težko je opisati, koliko tuge je videlo dvoje mladih. Na Ano sta se spravili Luca in njena mati. Šimona je njegova stara klela, a on je prenašal mirno, srečen, da še oče ne ve. Ona je silno trpela. Domačini sami je niso pustili na miru. Tudi Šimen — ni več prišel k njej.

Nekoč ga je srečala in mu rekla: »Šimen, ti si me pozabil; zakaj me ubijaš?« On ji je pripovedoval, kako je mati besna, kako vse proklinja in se roti, da je nikdar ne bo sprejela v hišo. Tudi on sam je kakor neumen od muke in ne more priti k njej, ker ve, da bi preveč trpela.

»Toda,« je dejal, »dal bom zidarju denarja, da mi sezida hišo v dolinici na onem tvojem zemljišču, potem se bova poročila in sama živela. Vprašaj svoje glade zemlje in Stipana, pa mi povej!«

Čez mesec dni je postavil zidar novo hišo. Šimen se je moral dati oklicati. Zal mu je bilo storiti to brez roditeljev. Šel je k očetu in mu povedal

vse po pravici, zakaj ni maral Luce in kako je mati Ani nasprotna.

»Tudi če bi me Bog kaznoval, bi moje srce ne moglo prenašati, da mati njo preganja, zato pa pojdem sam v ono novo hišo, očka, dokler se stara ne pomiri, a s teboj bom enako delal kakor dosedaj. Blagoslovi me, oče, in oprosti mi vse.«

Starec ni vedel, kaj naj stori. Jezen je bil na sina, a zopet mu je dajal prav. Ni mogel nič drugega, pa je zaplakal in dejal: »Ti, moj edinec, ne smeš izpod mojega krova; jaz bom omehčal staro!«

Izza prvega oklica je prišla Šimnova mati domov ter se je vsa trepetajoča od jeze in muke spravila na moža, da spodi sina od hiše. V starem je zakipel žolč na ženo in jo je ozmerjal. Ona mu je odgovarjala, a njega je zavedla jeza, hotel jo je udariti, ali zadela ga je kap in zvalil se je na tla kakor mrtev.

Staremu je otrpnila cela desna stran. Komaj se je gibal. V koči je nastal od strahu mir. Šimen je ustavel oklice, dokler ga ni poklical sam oče, ki petnajst dni ni z nikomur izpregovoril ter mu dejal, naj zopet napove oklice in se takoj oženi, ker njemu je le še malo dni, a rad bi videl, da se mu obeta potomstvo.

Šimen se je oženil z Ano. Staremu se ni izpolnila njegova želja. Umrli je

mesec dni po poroki. Na smrtni postelji je priporočil Ano ženi: »Poglej jo, saj je bolj mirna kakor angelj božji; greh je, da jo črtiš; lahko te zadene božja kazen.«

Stara je plakala za svojim možem, a v srcu ji je plamtela mrznja do Ane. A ona revica je molčala in delala, stara pa jo je mučila, se obregala nad njo ter jo brez vzroka kregala. Čez šest mesecev se je Ana počutila blagoslovljeno. Povedala je možu in ga zopet prosila, da reče materi, naj je ne preganja: »Gotovo ni lepo, da se pri tebi pritožujem proti njej, zato ji hočem sama povedati pred teboj.«

In rekla ji je: »Mati, vidim, da ti nisem na srcu, povej mi, kaj sem ti zakrivila in mi odpusti!«

A starka, ki ji je Ana vprvič upala kaj reči, je komaj dočakala tega in je zasikala kakor kača: »Ha, izprožila si jezik, psica nesrečna; nemara hočeš tudi mene pokopati, kakor si starega?«

Ana je izgubila zavest. Mož jo je odnesel na posteljo. Zopet je vstala, a življenje ji je ginilo. Bilo je še samo srce, a srca se je treba le dotakniti, da zamrje življenje. Bolnici je bil rojen sin, mali Mate. Vzljubila je svoje dete bolj nego samo sebe, gojila ga in milovala, obsipala ga s poljubi in ga ni puščala iz rok brez solz. Stara se je razveselila svojega vnuka. Hvalila se je, da je popolnoma njej podoben. Jemala ga

je materi iz rok, — in ne glede, kako jo s tem ubija, — ga je zibala in mu pevala. Šimen je vse gledal, vse vedel, toda molčal je in pustil, da mu je žena pred očmi ginila. Ona pa se mu ni nikoli potožila, nikoli ga ni pograjala.

Negovaje svoje dete na prsih, je izdihnila kakor ptičica. Pokopali so jo blizu novega zida na pokopališču. Kovača je potrla in postarala ženina smrt. Prve dni je bledel, govoril razne besede proti materi, jemal ji je dete iz naročja in ga vpraševal: »Kje je tvoja mamičica, kje?« Naposled ga je stara nagnala, da se je preeslil v novo hišo. V samoti daleč od vasi in ljudi je živel človek, hraneč se s svojo tugo.

Na vseh vernih duš dan je prišel kovač z materjo in detetom, da poseti grob svoje žene.

Manda je držala v naročju vnuka in ga mirila, da ne bi plakal.

Vaške žene so se zbrale okrog starke in pomilovale bedno sirotico. Mlade matere so jokale.

Kovač je s prekrizanimi rokami stal pred ženinim grobom kakor med razspinanami še preostali stolp od nekdanje lepe zgradbe. — — — — —

A dete je plakalo, ihtelo . . . Obrnilo je glavo proti starki in prožilo svoje male ročice, iskajoč z njimi starkine presahle, ledene grudi — — — — —

kancev je hotela topot tudi štati svoje vrste. Dosegla je število 32 glasov.

Kar se tiče Slovencev in Hrvatov, so zadnje volitve pokazale, da imajo v Pulju svojo prihodnost. Volitve so pa tudi pokazale, da je napredek puljskih Hrvatov in Slovencev odvisen le od razvika vojne mornarice. Čim bolj in hitreje se bo razvijala naša vojna mornarica, tem večji bo prihod Slovanov in tem trdnjša njihova pozicija. Ze samo ta razlog kaže jasno, da bití Slovanom v Pulju proti razviku vojne mornarice, bi se reklo kopati sebi narodnostni grob.

Ministrska in parlamentarna kriza.

Zelo previdni »Vaterland« sodi, da je radi maščevalne taktike svobodomiselnih strank dosedanja delovna večina popolnoma razbita. Sklep krščansko-socialne konference, po katerem si pridrži krščansko-socialna stranka politiko proste roke, ustvarja zelo resen položaj, če se seveda pozneje, ko se bodo izblinile volivne strasti, ne bo drugače tolmačil. »Vaterland« sodi, da bo Bienerthovo ministrstvo moralo odstopiti, če se krščanski socialci odločno in določno ne izjavijo za vlado. »Vaterland« priporoča hladnokrvnost krščanskim socialcem in Bienerthu, češ, naj se počaka in naj se skliče v kratko zasedanje državni zbor, da se konstituira, nato naj pa po volivnih bojih utrjeni politiki počivajo do jeseni, češ, da je tudi jeseni še čas, da se izvajajo posledice, če bo to potrebno.

Nasproti poročilom o Bienerthovi demisiji objavlja »Reichspost« kratko izjavo, ki beleži po češkem in nemškem svobodomiselnem časopisju razširjena poročila o nameravani Bienerthovi demisiji. List sodi, da se vroče želje tistih, ki žele zasesti ministrske sedee, najbrže ne bodo izpolnile. Delovne parlamentarne večine ni in s tem padejo tudi vsi načrti, da se parlamentarizira vlada. »Reichspost« sodi, da je bolj verjetno uradniško kakor pa parlamentarno ministrstvo in da se vlada bistveno ne bo izpremenila, razun da odstopita Weiskircher in Gląbinski.

Odločno odpoveduje »Reichspost« prijateljstvo nemškimi svobodomiselnim strankam, ker so izročile Dunaj judom in socialnim demokratom in izjavlja, da s takimi brezvestnimi izdajalci nemških koristi ne more stranka več skupno korakati. Poziva nemške svobodomiselnne stranke, naj se predstavijo s svojim programom in izjavlja, da kakor so stali krščanski socialci osamljeni v volivnem boju, bodo stali tudi samostojni v zbornici.

Nemški svobodomiselnici so vsi iz sebe, ker nočejo biti krščanski socialci več ponižni kučki tistih, ki so jih negovali, a jim zato zahrbtno vzeli Dunaj in ga izročili socialnim demokratom. Najbolj se togoti Moric Benedikt, ki kliče zdaj strela v jasnega neba na krščanske socialce in jim očita, da hočejo krščanski socialci izsiliti razpust nove zbornice in nove volitve.

Sedanji časnikarski boj je zato zanimiv, ker tisti judovski listi, ki so s svojim hujskanjem porazili na Dunaju krščansko stranko, zdaj vabijo krščansko-socialne poslance, naj postopajo skupno s tistimi, ki so zadržnili vratove prvoboriteljem krščansko-socialne stranke. Zelo bi bilo želeli v korist krščanskih socialcev samih, da se ne vprežejo v dosedanja jarem, kjer so le

malo dobili, a zato izgubili po fastni krivdi, kar sami pripoznajo, tisti Dunaj, ki sta ga izrgala iz rok judom, dr. Lueger in pater Abel.

Vodilno glasilo nemškega centra pa piše glede na izid dunajskih volitev: Bienerthovo ministrstvo najbrže ne bo dolgo obstojalo, a obstojal tudi ne bo dolgo novi državni zbor, ki bo še manj delozmožen kot je bil stari parlament. »Germania« poziva, naj se ljudstvo pripravi na nove volivne boje.

Če bo novi državni zbor delozmožen, pokaže bodočnost. Vsekakor bi nove volitve položaja ne izpremenile veliko. Naša stranka bi tudi pri novih volitvah le pridobila in nič ne izgubila. Eno dobro so pa le prinesle nove volitve, odprle so namreč oči, če tudi še ne popolnoma, nemškimi krščanskim socialcem, da so spoznali v pravi luči svoje preljube prijatelje nemške narodne zveze, ki so jim njih ljubezen vrnilo z obglavljenjem na Dunaju. Kako že pravi Nemeč, da naj nas Bog brani nasproti prijateljem, ker sovražnikov se že sami obranimo.

„Slovenska Straža.“

9. julij naš praznik.

Lanski 10. julij je poklical v življenje čez 150 podružnic Slovenske Straže. Lep je bil tisti dan, posvečen domovini in njeni brambi. Tisti dan je pokazal katoliški Slovenec, mož in žena, mladenič in mladenka, da ljubi svojo domovino in žrtvuje kolikor more za njen blagor.

Slovenska Straža je ponosna na te svoje podružnice. Njim se ima zahvaliti za svoje uspehe. S pomočjo podružnic se je nabralo v prvem letu čez 53 tisoč kron v narodnoobrambene namene! Mnogo podružnic je lansko leto sklenilo, da praznujejo vsako leto po prazniku svetih bratov Cirila in Metoda obletnico svojega obstanka. Letos naj bo to nedelja 9. julija. In tako vabijo na svoje slavnosti, kolikor nam je dosedaj znano, podružnice: Doberlavas na Koroškem, Križe pri Trziču, Kranj, Vipava, Idrija, Spodnja Idrija, Sv. Ivan pri Trstu.

Najbrže bodo storile to tudi vse ostale, ker je to najbolj primeren čas za zbiranje novih članov in darov. Vse podružnice dobe te dni iz Ljubljane zelo lične izkaznice — potrdilne listke, s katerimi bo agitacija za zbiranje novih članov zelo lahka.

Slovenska Straža se veseli tega praznovanja 9. julija in priporoča vsem svojim podružnicam, naj prirede primerno, skromno slavnost, na kateri naj združijo veselje s koristjo, ljudstvo pridobe in potrdijo v narodni obrambi in pridobe obmejnim bratom obilo moralne in gmotne podpore.

Na delo 9. julij je naš praznik! Slomškov dar po 20 K.

Darovali župnik Lah, kaplan Noč in posestnik Miklavčič v Sv. Križu pri Litiji, 20 K.

Nadalje se je nabralo kot Slomškov dar:

Alojzij Golob v Solkanu 5 K 50 vin. — Nabrano na gostiji Golež v Črnllici pri Sv. Juriju ob južni železnici 11 K. — Po podružnici Slovenske Straže v Višnjigori nabrano pri državnozbornskih volitvah občine Draga, 3 K 40 vin. Iz veselja nad zmago S. L. S. darovali: Jernej Kocjančič, Sv. Ivan pri Trstu, 1 K; Alojzij Pelc, revizor Zagružne zve-

ze v Ljubljani, 1 K; Anton Cok, kaplan, Sv. Ivan pri Trstu, 2 K; Fran Jesenovec, Vrhnika, 1 K; Silva Kocjan v Cerknici 1 K. — Anton Urbas, načelnik sokolov v Cerknici, kot izgubljeno stavo glede Gostinčarjeve izvolitve, 1 K. — Na volišču v Zagradcu je dobil Jaklič 142, Pucelj 10 glasov; za teh 10 Puceljevih glasov plačajo somišljeniki 10 K.

Iz nabiralnika:

Po g. J. Udovč, trgovcu v Cerknici, iz nabiralnika Slovenske Straže 3 K 35 vin.

Zrahlijana nasprotna Irdnjava.

(Dopis z Viča.)

Česar za enkrat še nismo pričakovali, se je v torek na dan našega farnega patrona zgodilo. Trikratni strel s ponosnega zvonika župne cerkve je širrom lepe župnije v torek popoldne naznanil za vse verno misleče župljane prevesele vest, da se je zrahlijana socialdemokratska liberalna Irdnjava. Soc. demokrati, ki so mislili, da so nepremagljivi, so ostali pri državnozbornskih volitvah v manjšini za našimi glasovi. Vsa čast in priznanje za to zmago gre vrlemu krščansko-socialnemu delavstvu in pa vernim posestnikom Vičanom. Ako pomislimo na okoliščine, katere tu vladajo, ako pomislimo, da smo se morali kar zoper dva rojaka bojevati, moramo priznati, da smo imeli v volivni borbi posebno trd oreh streti. Da bi ja bolj »vleklo«, sta oba nasprotna kandidata, Kristan in Tribuč, med volivci prijateljsko promenirala, pa vse ni nič pomagalo. Kristan se je baje gredeč proti Viču izrazil, da gre Vičane lovit. A Vičani Toneta predobro poznajo in njegove že preluknjane mreže. Pač pa bo Tone, ako bo še kaj hodil po Viču, od vrlih Vičank še hujsje slišal, kakor jih je na dan volitve. Na volišču je bilo kaj živo. Mnogo je temu pripomogel seveda alkohol. Ne bomo opisovali, kdo se je v volivnem lokalu faktično po tleh valjal, ne kdo je telebnil z glavo ob zid vsled alkoholove teže, ne bomo javnosti izdajali zoperpostavne agitacije socijev, dasi imamo imena teh »svobodoljubnih prijateljev« na razpolago. Vsem za enkrat prizanesemo, saj smo kljub vsem njihovim spletkam sijajno izšli z bojišča. — Pred nami leži na mizi izrezek iz »Jutra« z dne 12. aprila 1911. V njem nek bahati dopisun sklepa svoj članek s sledečimi besedami: »Vič je kljub večletnemu delovanju patrov za klerikalce izgubljen«. V torek so volitve dokazale, da Vič ni izgubljen, pač pa je pridobljen za S. L. S. Priznamo, da bo še mnogo dela. Pa navdušenje in zanimanje naših volivcev te dni nam je najzanesljivejši porok, da se bodo naše čete vedno bolj množile pod zastavo S. L. S. Ni nam toliko za trhli liberalizem, ki bo itak prej ali pozneje tudi pri nas izpuhtel, a delavstvo, katero nam je res pri sru, se nam smili, ko opazujemo kako slepo nekateri drvé za svojimi kolovodji in naj si bodo tudi verski odpadniki. Može, mladeniči, ki se štejeje med socije, preudarite samo nekoliko položaj v tukajšnji občini! Opazujte posamezne družine. Opazujte krščansko-socialne delavske in vaše družine! Isti zaslužek, iste težnje, isto delo imajo. Kje je več zadovoljnosti, miru, sreče, blagoslova? Brez dvoma morate priznati, da so srečnejši in zadovoljnejši kršč.-socialni delavci. Vi pa še ta-

vate in iščete sreče, zadovoljnosti na poti, ki vas nikdar ne bo zadovoljila. Otrsite se socialno-demokratskih nazorov, zlasti pa vaših kolovodij in oklenite se načel Slovenske Ljudske Stranke in bodite uverjeni, da boste dosegli, po čemur že tako dolgo hrepite: mir v svojem sru in mir in blagoslov v svojih družinah.

Slavnosti na Viču-Glincah.

Po hudi volivni borbi, ki smo jo pa hvala Bogu, zelo častno prestali in si izvojevali zmago, ki bo za naše razmere zelo važna, se spodobi, da se v prijateljskem krogu dragih nam somišljenikov mile domovine bratski povese. lino in razvedrilo. Kakor nalašč za to je odbor tukajšnjega kat. slov. izobrdruštva nastavljal na 2. julij slovesno blagoslovljenje Društvenega doma. Vedno večje navdušenje se opazuje med društveniki za to slavnost, ki bo udeležence gotovo vsestransko zadovoljila. Kdor je bil pred dvema letoma tu na društveni veselici »Ljudski tabor«, je imel priliko opazovati okusno ozaljšani veselilni prostor v jelšnem gozdiču g. Pavliča, in kako neprisiljena je bila zabava, katero je udeležencem nudil bogati vsopred. Še v mnogo večjem krogu in z bogatejšim vsopredom nas bo društvo zabavalo in kratkočasilo 2. julija, ko nas bo še imenitnejši namen zvalil na prijazni Vič. Sodeč iz priprav za to slavlje, smelo trdimo, da bo to drugi »Ljudski tabor« na Viču, pa v večjem in zanimivejšem obsegu. Prireditev bo celodnevna, in sicer bo:

Spored dopoldanske slavnosti.

Dopoldne ob 9. uri: Sprejem slavnih društev, Orlov in ostalih dragih gostov pred Društvenim domom. Ob ¼ 10. uri odkorakajo društva in Orli z zastavami in vsi zbrani s slav. kamniško godbo na čelu v župno cerkev sv. Antona, kjer bo ob 10. uri maševal preč. o. provincial Angelj Mlejnik in govoril preč. g. dr. in dež. poslanec dr. Jan. Krek. Po cerkvenem opraviu obhod sl. društev in Orlov z zastavami z godbo na čelu skozi Glince, Rožno dolino v Društveni dom. — Govor drž. in dež. poslanca vlč. g. dr. Jan. Kreka. — Blagoslovljenje Društvenega doma po preč. o. provincialu Angelju Mlejniku, Godba. Petje.

Spored popoldanske slavnosti.

Po končani dopoldanski slavnosti obed v odkazanih gostilnah. Vsa društva in posamezniki, ki se žele udeležiti obeda, naj se zanesljivo prijavijo kat. slov. izobraževalnemu društvu Vič-Glince vsaj od 28. t. m. — Ob ½ 3. uri v župni cerkvi litanije z blagoslovom. — Po litanijah odhod sl. društev na veselilni prostor v gozdiču g. Pavliča (Mirčnika), kjer se vrši velika ljudska veselica s sledečim sporedom: Javna telovadba Orlov na travniku tik gozdiča. Petje glasbenega društva »Ljubljana«, domačih in drugih pevskih zborov. Koncert sl. kamniške mestne godbe. — Na veselilnem prostoru bodo različni paviljoni: Turška kavarna, Abstinencit itd. — Zvečer čarobna razsvetljava gozdiča. — Vstopnina k veselici za osebo 50 vin. Orli v kroju vstopnine prosti. — V slučaju stalno zelo slabega vremena se prireditev preloži na prihodnjo nedeljo, 9. julija 1911.

Rupajte le vžigalice: „O korist obmejnim Slovincem“

Glih pred šintarjam v Trnou sm sreču u srua zjutri Bolčuga gspuda, ke je vrtu iz glava u lft kokr flukmašina. »Kam pa tku zgudi, gspud Turk?« sm ga naguvuru in stisnu klubuk u roka, kokr se pred enmo deževnmo puslanecam spudob.

»Tlela gor grem mal pugledat na soje traunke. Edn m je pošta prnesu, de sa usi mustički, ke držeja čez grabna na moje traunke, razškatanl in pufredban. Zdela, ke uma začel mrva vozt, morja bt pa mustički štantek, de se kašna nasreča na zgudi.«

»Jej, jej! Pa sami se putrudja taka dala? Sej b lohka kašnga deluca puslala, de b tu pregledu. A ni škoda, de s uni, ke maja pouhna glava same pulitke, še iz mustičkem glava belja?«

»I sevede je škoda! Pa kua pa čma, sej ni nuhenmo čluvek nč več za zaupat — — —«

»Sojem Idem uja ja zaupal, ni hudiman — — —«

»Prou nuhenmo, pravem; prou nuhenmu. Usak je vosu, ker kermo kej zaupa.«

»Nej no greja. Kaj maja tku slabe skušne iz idmi?«

»Ne sam iz ldmí, tud sam iz saba mam take skušne.«

»Kaj m na puveja! A tud uni nisa zanesliu?«

»Zmeri že ne.«

»Dete šmenti! A je tu za verjet?«

»No, pa posluší, pa uš verjeu! Ampak, tu t puveni, de mouč, de na uš naprej čvekou.«

»Kokr grob.«

»No, dobr. Viš, leberalci se usi name zaneseja, de sm iz nim volu. Dohtar Taučar, vem, de b dau za zadn kočnk iz čelust na tu, de sm volu dohtar Rauniharja — — —«

»Sej sa za mende ja?!«

»Mouč! Jest sm volu dohtar Greguriča.«

»A je tu mugoče?«

»Mugoče gor, mugoče dol. Jest sm volu dohtar Greguriča, in tu iz samga ferbca vole, de b vidu, kašne farbe u ratala Iblana, čez zmaga dohtar Gregurič, ke upije »Sluvensk Narud« in pa »Jutra«, de Iblana na u več bela, čez na zmaga dohtar Raunihar.«

»Jest sm sam tud ferbčen.«

»Astn, viš. Moj glas pa, škoda, ni tulk zalegu, de b iz nim zmagu dohtar Gregurič in de b dubila Iblana tku eua druga farba; ke — pu pravíc rečen — jest sm te farbe, ke ja ma Iblana zdej, tud že du grla st. Zmagu je, kokr veš, čez tud iz pumužju Nemu, nemškutarju in sucjalneh demukratarju, k jm more bt zdejšna iblanska farba skusinskus useč, dohtar Raunihar in snuč sma pil u hutel »Tibuli« na ta rajtenga tku, de mam še dons čist utekle lase in de m tala trnousk lft strašn dobr dene.«

»Verjamem, o verjamem! Kua sm jh tou že prašat? Ja, al Preduvič ni letas nč jahu, al pa uni, ke sa leberalci spet skus ta voske vilitve zmagal?«

»Sevede sma jahal; pa še velik nas je jahal; še sam dohtar Taučar je ud vesela jahu. Ampak, de me na uš fouš zastopu. Letas nisma jahal pu mest, kokr tekat, ke je zmagu Hribar; letas sma jahal pud Tibuli na ringšpil.«

»Kaj m na puveja! Na ringšpil sie jahal, pa dohtar Taučar je tud jahu.

prauja; in ud samga vesela je jahu, ke je dohtar Raunihar zmagu.«

»Ja, Pepe, ud samga vesela — — —«

»Tu pa na morm zapupast. Sej dohtar Taučar že ud nekdi ni mogu dohtar Rauniharja lajdat in mu je poušod jama kopu in ga clu enkat že u jama prekucnu. Ud kod pa ta sprememba?«

»Ud kod ta sprememba, prašáš?! Dohtar Raunihar je ratu holt iz Paula Saul in s tku prdubu spet prjateljstvu dohtar Taučarja in spuštvačne bratu Sukolcu in nemških turnarju. In Iblana u ustala lepu bela, čez ne drgač, pa saj pu zim. Midva se znava pa pud nusatam ubrisat iz najmo ferbcam. No, pa iz časama, mislem, se u že tud najmo ferbce ustregl.«

»Misleč, de na u douh Iblana pušilala leberalca na Duni?«

»Ne, ne! Sej sa že zdej kumi predrl in čez b Nemci in sucjaldemukratarji na rinl dohtar Rauniharja skus, b nekol skus na pršou.«

»Nej na zamerja, gspud Turk; ampak uni dons strašn čudn guvareja. A nisa bral »Sluvenškega Naruda«, ke prau noter dohtar Tavčar, de sa leberalci na Kranjskem impuzantna napredval? Kuku s pa pol dohtar Taučar misl ta napredek, čez je tku, kokr uni prauja?«

Idrijske novice.

i Naša klavnica! Mestno županstvo je bilo postavilo v proračunu za leto 1911 znesek 20.000 K kot prvi obrok za novo klavnico. Proti tej postavki je bil vložen ugovor, ker jih je v Idriji kaj nalo, kateri bi bili mnenja, da potrebujemo nove klavnice. Se tisti, ki so ranjo, se opravičujejo, da govore le zato za novo klavnico, ker jo vlada zahteva brezpogojno. Velika večina pa je zato, da se popravi in primerno prezida in danje klavnico poslopje, kar bi popolnoma zadostovalo za naše razmere in bi se dalo opraviti z neprimerno manjšimi stroški. Nova klavnica bi stala na Moravčevem svetu, kjer jo nekatere žele, 160.000 do 200.000 K gotovo, ker bi bilo treba pripraviti šele prostor in napraviti drage močne podzide proti Idriji. Stara klavnica bi se dala primerno prirediti morebiti z desetkrat nižjimi stroški. Deželni odbor je na vloženi ugovor znižal obrok za klavnico z 20.000 K na 16.000 K. Komaj je dovoljen prvi obrok, že hočejo takoj pričeti z gradbo nove klavnice. Komisijski ogled se je vršil sredi občinske volitve. To je dosti čudno. Lahko bi bili potrpežljivi toliko, da bi bila izvršena županska volitev. Saj se vendar nikamor ne mudi. Ali naj na dovoljenih 16.000 K občina zopet najame desetkrat toliko posojilo! Komisija si je ogledala pri M. Moravcu kraj, kjer naj bi se zgradila nova klavnica. Sedanje klavnice si niso nič ogledali. Tudi nevarnosti plazov, ki bi zapirali prosti dohod do nove klavnice, kakor se poroča, niso omenili v zapisniku.

i Novo živinsko sejmišče nameravajo prirediti poleg nove klavnice na posestvu Mat. Moravca. Sedanje sejmišče na cesti in ob električnem tramvaju nikakor ni na mestu. Prav nič boljši prostor pa ni poleg nameravane nove klavnice. Sejmišča ne gre tako daleč iz mesta prenašati, ko imamo mnogo bližje primernejše prostore.

i Liberalna ljubezen do složnosti. Ko se je sešel novi občinski odbor, da voli župana in svetovalce, je predlagal odbornik S. L. S., naj ima vsaka stranka po dva svetovalca, da se bode pokazalo, da hočemo složno delati v prid občine. Napredni notar Pegan pa stegne roki in se glasno odreže: »Nikdar! In res ni bil izvoljen noben odbornik S. L. S. v svetovalstvo. Toliko tistim ljudem, ki se zgražajo, če odobrujemo, da naši poslanci ne bodo liberalceve poslušali.

i Krivic se je našel. Poročali smo že, da je 10. t. m. zvečer izginil v Spod. Idriji delavec Franc Krivic. Ze takrat se je vsem dozdevalo, da je revež najbrž zašel v valove Idrije. In res je bilo tako. Dne 22. t. m. so ga našli na Vrščevju ob Idriji v grmovju. Kamor ga je narasla voda zanesla. Dotični, ki so ga pred dnevi našli v Kanalu na Primorskem, in o katerem so nekateri sodili, da je znabit Krivic, ni bil torej ta, marveč nekdo drugi.

i Zdaj ne bo več tako. »Narodov« dopisnik in obenem občinski tajnik, žalostno spoznava, da se je zaletel, ko je ubogal svoje voditelje, pustil cesarsko službo in vstopil kot tajnik v občinsko pisarno. Sedaj bi bil že lahko davčni oficijal, ki ima stalnega gospodarja, tako se pa vsake tri leta veter presuče in lahko piha od neljube strani. Pod županom Šepetavcem je bilo tako prijetno življenje. Naj so ljudje čakali v občinski pisarni na tajnika, ki si je takrat lahko privoščil svoje »špase«, ni nič pomagalo, ako so se kaj pritožili. Gospod Jože so kot trgovec že znali tako zasakati, da gospod Julče ni bil

»Kuku s misl dohtar Taučar leberaln napredok na Kranskem, prašas? Tu je ja čist ajnföh. Pred šterem letem sa padl leberalci pr volitvah iz ta peru-ga štuka skus, letas pa že iz ta tregca. Astn, tu je ja lep napredok, al ne?»

»No ja, če je tku, pol ma prou dohtar Taučar; tu je res lep napredok.«

»Kuku s če pa misl napredok, če ne tku? A nis brau celga »Sluvskega Naruda«? Sej glih u tist numar prav Ribnikarju Dolfe, de sa nega vulil sam še ta srburit muže, druh ne?»

»Sevede sm brau; ampak Dolfe prau, če se na motm: razburit muže, a ne?»

»Tu je use glih: razburit ali pa srburit. Premal jih je holt blu za Dolfeta, de b ga putegnil na Duni, ke je precej težek in ubiln, pa je vn. Zdej pa morm jt nazaj u mest na golaš, um pa šou tiste mustičke druh let kuntrulerat; za letas uja že še držal.«

»No, ta je pa lepa! Zdej pa vidm, de uni še sami seb na morja zaupat, ke na nardeja tistga, kar s naprej vzameja. Zdej ve saj za enkat drukat, kulkm more zaupat

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

okregan, saj on kot »general« napredne stranke je imel bolj komando, kakor kateri drugi. Sedaj pa naenkrat pride drugi načelnik, ki najbrž ne bo tako mehkega in popustljivega srca, kakor njegov prednik! To so zakrivilo ti preklicani klerikalci v trenutku, ko je bilo vendar vse tako pripravljeno, da vse pri starem ostane! Ja, na svetu se vse spreminja.

i Kje je denar ulogo igral. Pri klerikalcih je igral denar glavno in največjo ulogo pri volitvah, pravi dopisnik v »Narodu«. No, slišali smo dvoje. Prvič se je na javnem shodu konstatiralo, da se je v liberalni pisarni reklo: ako z namj volite, bomo ceneje napravili, boste manj plačali. Tega ne boste ovrgli, imamo preveč prič za to. Drugič se je tudi na zborovanju naše stranke nasprotno potrdilo. Načelnik katoliškega političnega društva je obilno zbranim povedal, da se veseli take zmage, ko so delali vse iz navdušenja in v sve-ti si za dobro stvar popolnoma zastoj. Njih plačilo je bilo samo to: zmagati. S povzdignjenim glasom je zatrdil: pri naši stranki se ni plačalo niti za en vrček pive, ne za četrtinko vina. In vsi so potrdili, da je resnico govoril. Toraj ne predbacivajte nasprotnikom, kar ste sami zagrešili, ker boste še v večji blamaži.

i Rudarska procesija na sv. Ahacija dan se je ob krasnem vremenu pri obilni udeležbi lepo izvršila. Popoldne je igrala godba na »zemlji« in zvečer je umetni ogenj privabil nekaj tisoč občinstva.

Slovinci in volitve na Koroškem.

(Dopis iz Koroške.)

Volitve so končane in sedaj je čas, da mirno in trezno pregledamo uspehe in neuspehe. Na človeka, ki gleda od daleč, bo izid volitev naredil vtis, da smo bili tepeni. Tudi med našimi pristaji je vladala marsikje poparjenost in malodušnost. Vendar ni vzroka, da bi se predajali malodušnosti. Slovenski mandat smo obdržali, torej nismo izgubili ničesar. Na nove pridobitve pa itak nismo upali. Poleg tega smo pritisnili nemške nacionalce krepko ob steno in dasiravno jih nismo mogli vreči iz njihovih pozicij, smo jim vendar dokazali, da smo v deželi činitelji, s katerim morajo računati in ki jim lahko postane pogubonosni. Povdariti je treba, da so se vršile volitve v najneugodnejših razmerah, kot jih menda ne bo nikdar več.

Spodnja Koroška se je držala splošno dobro. Nekoliko nazadovanje slovenskih glasov je bilo naravno. Predzadnje volitve so se vršile pod geslom ogorčenja radi krivične volilne reforme, ki je koroškim Slovincem dala samo en državnozbornski mandat. To elementarno razburjenje se je tekot let nekoliko poglelo. Pod vtiskom dotičnega razburjenja so šli pred štirimi leti skoraj vsi slovenski volilci na volišče. Udeležba je bila takrat tako velikanska, kot menda v nobenem drugem volilnem okraju v Avstriji, kjer vladajo podobne krajevne razmere. Sedaj je bila udeležba tudi še dobra, vendar ne več tolikšna. Radi tega je bilo število slovenskih glasov manjše. Priznati se pa mora, da so nekateri kraji ravnali lahkomišljeno in so se pre malo udeležili volitev. Mislili so pač, da za slovenski okraj ni nevarnosti. Drugič bodo vsled sedanje izkušnje modrejši.

Nemci so v slovenskem okraju dobili 300 glasov več, kot zadnjič, torej približno toliko, kot je naravni prirastek volilcev. Vkljub strašni agitaciji z denarjem in s silo niso torej Nemci pridobili skoraj nobenih slovenskih glasov. Znatno so pa napredovali v tem okraju socialisti.

Slovenski okraj je torej Slovincem za prihodnost zagotovljen. Seveda velja to le pod pogojem, da se bodo Slovinci krepko udeleževali volitev. Vendar je in ostane ta okraj bojni mandat. V prihodnosti bodo naši najnevarnejši nasprotniki socialisti.

Vrlo se je držal roziški okraj. Občina Logaves je naša nepremagljiva trdnjava in ima za župana moža, ki je vzor slovenskega narodnjaka. Lipa se boljše in bo s časom prešla v naše roke. Gozdanje je skrajna slovenska točka gori proti Osojskemu jezeru. Tu so Slovinci kakor skale in bojujejo narodni boj z najhujšimi svojimi žrtvami. Vrli narodnjak Vošpernik, brat verberškega župana in slovenskega kandidata za beljaški okraj, stoji v teh okolicah na čelu narodnemu boju. — Glavni kraj rožeškega sodnijskega okrajja Rožek sam ima za župana zavednega slovenskega narodnjaka. Vrba ob Vrbskem jezeru je modernetoletovišče in raditega seveda tukaj ne more nadkriljevati slovenski živelj. Z Rožekom smo torej lahko splošno zadovoljni.

Tudi velikovski okraj je še precej storil svojo dolžnost. Skoraj popolnoma je pa odpovedala celovška okolica, dasiravno je tudi tukaj nekaj svetlih točk. Vrta občina Škofiče ob Vrbskem jezeru je dala 154 naših in samo 17 nasprotnih glasov. Med temi je seveda učitelj, par nemških priseljencev in nekaj nesrečnežev, katere je premotil alkohol. Svetla točka v tem okraju je tudi St. Tomaž na severu od Celovca. Že 17 let deluje tukaj vrli župnik Drabnec, rodom Čeh, in z vztrajnim in potrpežljivim delom je vzkresal tukaj iz kamenih tal slovenstvo, ki je takorekoč že popolnoma izumrlo. St. Tomaž je kakor majhna zelena oaza v peščenem morju, nam je pa dokaz, da je mogoče s previdnim in vztrajnim delom tudi na najbolj trdih tleh na Koroškem še kaj doseči.

Da volilni uspeh na Koroškem ni bil popoln, ne zadeva krivda Slovence, ki so splošno tudi v teh težkih razmerah storili svojo dolžnost. Krščanski socialisti so bili od silnega udarca konkurza njihove Centralke takorekoč razdrobljeni in razpršeni. Armada je tudi pri njih še ostala in se lahko pri prvi priliki zopet zbere in nastopi zmagovalno, toda novice so se tako vrstile druga za drugo, in v splošni zbeganosti so se tako mešali pojmi, da ni bilo mogoče pri volitvah narediti skupnega in koncentričnega nastopa. Tudi socialni demokrati so odpovedali svojim voditeljem in niso poslušali njihove parole. Deloma so bili prisiljeni od svojih delodajalcev, deloma ogoljufani po plakatih in letakih, katere so nemški nacionalci v zadnjem trenutku širili med ljudstvom pod firmo vodstva socialne demokracije, deloma je pa pri teh ljudeh farska gonja več, kakor pa korist njihove lastne stranke.

Vse te razmere so vplivale, da ni bil uspeh tolikšen, kakor se je pričakovalo, vendar se pa od strani Slovincu tudi ne more govoriti o kakšnem neuspehu.

Proč torej z vsako malodušnostjo!

Desetletnica »Zarje« v Gradcu.

Na Telovo, 15. t. m. so slavili slovenski in hrvaški katoliški akademiki v Gradcu svoj praznik. Minulo je deset let, odkar si je na ta dan mala, a hrabra četa slov. katol. akademikov v Gradcu osnovala svoj lastni dom. Boj, je bil znak prve dobe »Zarje«, nasprotstva povsod, kamor se je prikazala. Toda pot do zmage vodi le skozi boje. »Zarja« si je s svojim vstrajnim narodnim delom pridobivala vedno več tal in začela zbirati pod svojim okriljem tudi hrvaške katol. akademike. Trud ni bil zaman. Zato se je tudi vršilo njeno slavlje v znamenju dvojne zmage. Dan praznovanja »Zarjine« desetletnice je bil obenem dan ustanovitve novega hrvaškega katol. akadem. društva »Preporod« v Gradcu.

Slavlje se je pričelo s sv. mašo pri o. jezuitih, ki jo je daroval starešina in častni član »Zarje« preč g. M. Ljubša. Menda so prvič v Gradcu ta dan zadonele slovenske cerkvene pesmi. Po maši se je vršilo v lepo ozaljšani dvorani »zum grünen Anger« ustanovno zborovanje »Preporoda« ob prisotnosti zastopnikov poljskega in češkega katol. dijaštva ter odposlancev »Doma-goja«, »Hrvatske« in »Danice«. »Zarjani« so se ga udeležili polnoštevilno. Po poročilu predsednika pripravljalnega odbora med. Beuca, se je izvršila ustanovitev »Preporoda«. Predsednik novega društva je cand. med. Beuc. Dolgo vrsto govorov je otvoril državni poslanec dr. Krek, ki je v velepomembnem govoru pozdravljala zbrano akademsko mladino. Sijajni plebiscit slovenskega naroda dne 13. junija dokumentira jasno, da gori ogromna večina njegova za iste ideale, ki jih goji katol. akad. organizacija. V današnjih dneh, ko se celo katoliške ideje žrtvujejo na korist raznih kompromisov, koalicijski vzajemnosti, je predvsem potrebno, da se dviga kar le moč visoko, prava, čista in jasna katoliška misel. Načela morajo biti jasna, odkrita. Vsako odnehanje od tega veleresničnega pogoja za obstanek, pomeni propast. Preporod bo društvo z jasno firmo za vsakogar. V jasnosti načel je zmaga.

Nato so pozdravljali mladi »Preporod« zastopniki navzočih narodnosti in društva ter izročali predsedniku med. Beucu trake v znak bratstva. Slovenska Liga katol. akademikov, ki združuje vsa avstrijska katol. akad. društva, se je pomnožila s tem za enega uda, tako da jih šteje sedaj 12. Izmed brzojavnih pozdravov »Preporodu« jih je došlo precej od hrvaških škofov. Poslala se je tudi udanostna brzojavka sv. Očetu.

Popoldne se je večina akademikov udeležila slovesne ustanovitve graškega »Orla« v slovenskem domu. Velika

soba, ki sprejme lahko 1200 ljudi, je bila ta dan pretlesna. Vse je z napeto pozornostjo sledilo jedrnatemu predavanju dr. Kreka, ki je popisoval postanek svobodomiselstva in socialne demokracije. Veselja so se »Kresjanom« lesketale oči, ko jih je govornik pozivljaj, naj si v »Kresu« ustanove dom, ki naj nadomešča to, česar v tujini dobro slovensko srce najbolj pogreša. Bodril je zlasti fante k vstrajnemu podrobnemu delu za prosep »Kresa« in obljubil svojo izdatno pomoč. Novo slovensko telovadno organizacijo »Orel« so v presrčnih besedah pozdravljali zastopniki poljskega, češkega in hrvaškega dijaštva. Poljak iz Varšave je presenetil navzoče z lepim izbranim slovenskim govorom, kazoč na pomen Orlov za katoliško Slovanstvo. Buren plosk mu je donel v zahvalo.

Zvečer se je vršil v lepo okinčani dvorani »zum grünen Anger« komerski v proslavo desetletnice »Zarje«, ki so se ga udeležili razni honoracijari, člani »Zarje« in »Preporoda«, starešine, zastopniki poljskih katol. akad. društev »Prad« iz Varšave, »Polonia« iz Krakova in Dunaja, češkega katoliškega akademičnega društva »Lipa« z Dunaja, zastopniki »Hrvatske«, »Domagoja«, »Danice« in »Sl. Dij. Zvezek«, odposlanstvo društva »Kres« in društva »Sv. Marte« ter par graških prijateljev »Zarje«.

Otvoril je komerski predsednik »Zarje« Ogrizek in pozdravljaj častito korono. Nato je starešina Iv. Česnik v krasnem govoru orisal povest »Zarje«, njene težnje, razvoj in uspehe. Jur. Remec je v zanosni pesmi pozdravil slavlje. Po tem slavnostnem prologu je zbor akademikov zapel prvič novo »Zarjino« himno, ki jo je na besede jur. Remca uglasbil vlč. g. Vodopivec.

Po uradni pozdravi je poprijel za besedo dr. Krek. Med slovenskim dijaštvom, ki si ga je hotel takorekoč uzurpirati radikalizem, napreduje vedno bolj katoliški misel. Na podlagi katoličanstva je mogoče najtesnejše zblizanje avstrijskih Slovanov in akademična mladina mora tu naprej. Navdušen in hvaležen pozdrav je prinesla jubilatoma »Zarji« in »Preporodu« zastopnica društva sv. Marte, zahvaljujoč ju za neumorno delo v korist slovenskega ljudstva v Gradcu in proseč še nadaljne pomoči. Godbene točke je precizno proizvajal »Kresova« tamburaški zbor, pri katerem sodeluje tudi »Preporod«.

Častno je minil za »Zarjo« praznik njene desetletnice v Gradcu. Tudi vspehe bo pokazal v bodočnosti. V treh dneh, ko smo imeli slovenske goste od severa in juga v naši sredi, smo se z njimi do dobra seznanili. In ko so odhajali dragi gostje, smo se dvajsetorica »Zarjanov« in »Preporoda« odpeljali z njimi eno postajo daleč. Oh živahnih klicih: Živio, na svidenje v Ljubljani in petju slovenske himne, je oddrdral vlak. Da so tudi naši gostje odnesli najboljše spomine iz Gradca, dokazuje popis našega slavlja v krajskem dnevniku »Glos narodu«.

Zahteve poštnih uslužbencev.

V glasilu jugoslovanskih poštnih in brzojavnih uslužbencev je dne 3. t. m. pisal častnikarski bandit med drugim: »Bok ob boku z vladnimi strankami so stali proti nam slovenski klerikalci vsakokrat, ko se je šlo za naše koristi... Kakor so ti ljudje izdali koristi slovenskih kmetov, tako so izdali tudi naše koristi.« In v zadnji številki z dne 19. t. m. piše isti politični lopov: »Jugoslovani bomo tudi v bodočem državnem zboru zastopani po najbolj reakcionarnih elementih... Klerikalci so največji sovražniki ne le vsacega napredka, ampak tudi ljudskih koristi sploh.« Mi bi sploh na prismojene in strupene izbruhe tržaškega slinarja ne odgovarjali; toda med poštnimi uslužbenci jih je jako mnogo, ki žele, da jim pojasnimo to stvar. Že pred 14 dnevi smo omenili, da je začetkom sušca 1908 v proračunskem odseku državnega zbora poročevalec Prohazka jako obširno utemeljeval vse zahteve poštnih uslužbencev. Njemu in deputaciji poštnih uslužbencev je trgovinski minister dr. Fiedler zagotovil, da hoče polagoma ustreči vsem upravičenim zahtevam poštnih uslužbencev. To slovesno zagotovilo je minister ponovil tudi v proračunskem odseku. Ker pa je navzoči finančni minister odločno izjavil, da vlada ne dovoli nobene izpremembe v proračunu za l. 1908., zato se je poročevalec Prohazka moral zadovoljiti z ministrov obljubo in resolucijami, ki so izražale razne želje in zahteve, za katere bi bilo treba takoj postaviti v proračun 4-7 milijonov več. Tik pred glasovanjem pa predlaga socialni demokrat Beer.

ki je navzlic tej svoji demagogiji pri zadnjih volitvah grdo pogorel, naj se v proračunu izdatki za poštne uslužbenice zvišajo še za 47 milijonov kron. In za ta predlog je glasovalo samo šest soc. demokratov, in sicer: Adler, Beer, Hybeš, Pittoni, Renner in Seitz, dva soc. demokrata — Ellenbogen in Nemeč — sta bila odsotna; proti predlogu pa so glasovali vsi ostali navzoči člani prorač. odseka, in sicer: Auersperg, Conci, Drexel, dr. Elvert, Glabinski, Kolischer, Kolovrat, Korosec, Malik, Maštalka, Morsey, Ploj, Prohazka, Rolsberg, Schmid, Schraffl, Stanek, Staniczewski, Stöckler, Sylvester, Šramek, Walcher, Wittek in Zitnik. Soc. demokratje so se smejali, češ, to glasovanje bode izdatno agitacijsko sredstvo za »nerazsodno maso«, kakor se je izrazil socij Seitz, ko je nekaj dni prej isti odsek odklonil soc. demokrata Ellenboga predlog, naj se za železničarje postavi v proračun kar 20 milijonov več. Da taki predlogi niso resni, to ve vsak razsoden človek, le tržaška zgaga sliši travo rasti. In recimo, da bi bil odsek sprejel Beerov predlog, glasovali bi bili ravno soc. demokratje z Beerom vred v tretjem branju proračuna proti zvišanju izdatkov za poštne, železniške in druge državne uslužbenice. Tako pa delajo le politični komedijantje in sleparji.

Zato je tudi poslanska zbornica koncem meseca junija z 269 glasovi proti 144 odklonila Beerovo židovsko usiljivost. In med 269 poslanci, ki so proti glasovali, so liberalci iz vseh strank; med temi najdete v sten. zapisniku tudi dr. Ivčevića, dr. Ploja, Štreklja, dr. Tresića in druge, toda tržaški mulec vidi samo »slovenske klerikalce« in trobi v »Poštni roge«, da so samo ti krivi vseh nesreč na svetu. Taki nesramni in lažnjivi napadi na slovenske poslance, ki vedno in povsod zagovarjajo opravilne zahteve vseh slojev prebivalstva, so pač slabo priporočilo za uslužbenice. Pa še nekaj! Politični abecedarji pravijo: Ako ste poslanci dovolili za Bosno kar 300 milijonov, bi bili še za poštne in železniške uslužbenice dobili predlaganih 247 milijonov kron. Jaka, le počasi! Prvič dovoljujejo poslanci v državnem zboru samo vojaške novince, stroške za armado in mornarico pa dovoljujejo avstrijska in ogrska delegacija. Tržaški vedež utegne morda vedeti, kaj sta delegaciji. Drugič pa vlada tudi delegacij ni vprašala, ko je morala izdajati milijone za Bosno in nenadne priprave za vojsko ter naročila oklopnice »Ne boj se!« Jasno pa je menda tudi tržaškemu politikonu, da sta končno morali delegaciji odobriti račune že izdanih vojaških stroškov, ker baron Schönaich in grof Montecucoli jih ne bodeta plačala iz svojih žepov.

Dnevne novice.

Ljudsko delo. Jutri zborujeta v beli Ljubljani dve organizaciji, ki delata tiho, a neumorno za ljudske koristi. Svoji letni zborovanji bosta namreč imeli »Jugoslovanska Strokovna Zveza« in pa »Rafaelovo društvo v varstvo izseljencev«. Prišli bodo v belo Ljubljano zastopniki delavstva in ljudstva, da čujejo obračun o dosedanjem delu in da si ustvarijo načrte svojega nadaljnega dela. Ob deveti uri zjutraj bo cerkveno opravilo v Alojzijevišču, takoj nato bosta pa občna zbornica bratskih organizacij v Ljudskem Domu. Po zdravljamo delavce na ljudskem in delavskem polju!

Zmaga S. L. S. V Mostah pri Komendi se je pri občinski volitvi 19. t. m. prejšnjim štirim odbornikom S. L. S. pridružilo še sedem novih tako, da je sedaj 11 odbornikov naše stranke in en sam iz prejšnje dobe nasprotnik.

Ploj še ne miruje! Sedaj razširja po listih, da bo poklican v gosposko zbornico in da bo igral še veliko vlogo v jugoslovanski politiki!! To je več kot smešno. Ploj je politično mrtev in njegova edina »velika uloga« je — **penzion!**

Senatni predsednik Ploj — slovenski minister. Senatni predsednik Ploj, ki ga je postavilo slovensko ljudstvo zaradi njegovih slavnih činov v slovenski politiki v kot, išče sedaj obliža, ki naj bi mu zacelil njegove rane. Vlada namerava nekaj propalih politikov poklicati v gosposko zbornico in propali senatni predsednik je dal večraj po slovenskih listih razbognati, da spada tudi on med take propale politike in da bo igral v zgodovini Jugoslovancov zelo važno vlogo. Kakšna da bo ta važna vloga, razvidimo iz današnjih graških listov, ki pišejo, da postane

Ploj v kratkem minister. Seveda so to samo pobožne želje užaljenega propalega senatnega predsednika. Mi pa, ki nam ta užaljenost ni zatemnila pogleda, dobro vemo, da leži Plojeva važna vloga in njegov ministerski frak z njegovim mandatom vred pokopana na širnem ptujskem polju.

Slovinci v Trstu. V I. okraju je dobil slovenski kandidat leta 1907 — 911 glasov, leta 1911 — 1168, v II. okraju leta 1907 — 1614 glasov, leta 1911 2400, v III. okraju leta 1907 — 660 glasov, leta 1911 — 1006, v IV. okraju leta 1907 — 485 glasov, leta 1911 — 1074, v okolici leta 1907 — 4496 glasov, l. 1911 5020. Skupaj torej je dobil slovenski kandidat leta 1907 — 8166 glasov, leta 1911 — 10.668. V primeri z odstotki vseh oddanih glasov dobil je slovenski kandidat v mestu samem v I. okraju leta 1907 — 1575 odstotkov, leta 1911 — 1791 odstotkov, v II. okraju leta 1907 2230 odstotkov, leta 1911 — 2484 odstotkov, v III. okraju leta 1907 1058 odstotkov, leta 1911 — 1385 odstotkov, v IV. okraju leta 1907 — 1547 odstotkov, leta 1911 — 2351 odstotkov. — Pri ožji volitvi je dobil slovenski kandidat 3107 glasov. To so samo slovenski glasovi. Ako računamo ta prirastek tudi za druge kraje, znašali bi vsi slovenski glasovi v mestu samem 7307 glasov. Ako štejemo, da pride na vsakih šest ljudi po en oddan glas, pridemo do zaključka, da prebiva v samem tržaškem mestu 43.842 Slovencev, ki nimajo niti ene slovenske šole — niti ljudske ne. V tržaški okolici je imel socialni demokrat leta 1907 — 1469 glasov, l. 1911 pa 2121 glasov; laški kandidat leta 1907 694 glasov, leta 1911 pa 1484 glasov. — Socialni demokratje so torej napredovali v okolici za 652 glasov, Italijani za 790, Slovenci pa za 524 glasov.

Dol. Logatec, 14. junija 1911. (Izza volitev.) Volilni lokal je bil pri nas urejen, da je bil izhod namesto skozi glavna vrata skozi stranska majhna vrata. Vladala je velikanska gnječa in čudež je bil, da ni prišlo do telesnih poškodb. Začeli so z volitvijo namesto ob 10. šele ob pol 11. uri. To so naredili vse namenoma, da se bomo naveličali čakati in šli rajše na delo na polje. Liberalni aparat je delal z vso paro. Imeli so kakih osem drznih agitatorjev, ki so delali z zvijačami, pijačo, grožnjami itd. Delavci, posli liberalnih magnatov, vse je moralo za Sicerlom. Sam Sicerl je mogoče stopal pred volilnim lokalom med volilci, v rokah noseč papir, kjer je imel volilno poročilo iz Gor. Logatca. Ves vesel je pričakoval sijajne zmage med volilci domačini. Liberalci so si bili zmage čisto popolnoma svesti. Bile so pripravljene že zastave, topiči, razsvetljava itd. Liberalne glasovnice so izgledale tako, da je bilo samo ime Ivan Sicerl čitljivo, drugo je bilo namazano s svinčnikom na obeh straneh, da ja ni bilo nikjer mogoče Gostinčarja zapisati. Do konca volitve so se liberalcem svetili obrazi veselja, a ko je bil naznanjen izid, je bilo kakor da bi strela udarila med nje. Skripali so z zobmi in eden je kričal: »Vsi, ki so Gostinčarja volili, so lumpje!« Prej po vseh liberalnih gostilnah velikanski vrišč in krik, sedaj naenkrat smrtna tihota. Toda tolažili so se do večera, misleč in upajoč na večino drugih krajev. Toda, ko je prišlo Gostinčarjeve večine nad 1000 glasov, takrat so pa pustili svojega kandidata pri Korenčanu in so šli s povešenimi glavami. Nek hud zagrižen liberalci je rekel: »Z našo rečjo je že fuč!« Vkljub liberalnemu nasilju in kupom plakatov je pokazal Dol. Logatec, da ne mara za takega kandidata. Naš Gostinčar je dobil 14 glasov več kakor Sicerl in to v njegovih lastni občini. In to je za Sicerla največji udarec in sramota, da je v lastni občini padel. Vse priprave so bile zaman. Bog živi našega ljubljena Gostinčarja in vrle dolnelogatečane.

45. obletnica bitke pri Kustoci, kjer so si slovenski sinovi spletili vence slave, je danes.

Še nekaj iz Tržiča. Premeščen je c. kr. poštni oficijal Dolen iz Tržiča v Pulj in je postal poštni nadoficijal. — Nova nemška šola. Nemški »Šulverein« je kupil od tovarnarja Goekna velik vrt, na katerem namerava zidati nepotrebno nemško šolo. Za par nemških otrok se gradi nova šola, dočim morajo otroci slovenskih staršev posedati po nezdravih, tesnih sobah, katerih niti dovolj ni, tako da ima prvi razred samo poldnevni pouk. Mora pač za Slovence biti vse dobro. — Imenik za občinske volitve je bil razporejen 3. junija. V soboto je potekla reklamacijska doba. Nove volitve za trško občino se vrše najbrže v drugi polovici julija. Novi odbor bo štel 18 občinski mož, sedaj je bilo izvoljenih 12. — Prvo sv. obhajilo bo jutri.

Pristopilo bo nad 380 otrok k mizi Gospodovi.

Nek avtomobil je povozil v Škofljici posestnika Alojzija Kramarja iz Gubnišča pri Šmarju ter ga nevarno poškodoval. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Gad je pičil v Zagorju ob Savi zidarja Josipa Jermana, ko je razkopaval neko škarpo. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Grozna toča v občini Dekani. V noči od 14. na 15. t. m. je grozna toča potokla tudi občino Dekani in sicer severni del te občine. Posebno hudo je zadela katastralno občino Kubed in sosedne vasi.

Društvo pisarniških oficijantov in pomočnikov za Kranjsko ima v nedeljo dne 2. julija 1911 ob 3. uri popoldne v velikem salonu hotela »Ilirija« svoj redni občni zbor z naslednjim sporedom: Pozdrav predsednika. Poročilo tajnika. Poročilo blagajnika. Poročilo računskih preglednikov. Poročilo društvenega predsednika o zadnji načelniški konferenci. Volitev. Slučajnosti. Z ozirom na izredno važnost tega občnega zbora pričakuje se polnoštevilne udeležbe od strani ljubljanskih kot zunanjih članov.

Požar v ljubljanski okolici. Nočoj ponoči ob pol 11. uri je na Brodu pri Tacnu pri M. Dolinšku pogorel kozolec. Kako je ogenj nastal, ni znano.

Prostovoljno gasilno društvo v Sori priredi v nedeljo dne 2. julija zabavno veselico z jako zanimivim sporedom, ob priliki blagoslavljanja gasilnega doma in brizgalne. Prijatelji gasilcev pridite!

Češko hotelsko podjetje v Gradežu (Grado). Veletržec Jaroslav Horak v Pragi otvoril je v morskem kopališču Gradežu hotel pensionat »Lacromax«, v katerem posluje tudi češki zdravnik med. dr. Rudolf Hynek. Hotel ima 30 sob in veliko dvorano za 1000 ljudi. Podjetje je izdalo lepe prospekte. Priporočamo to slovansko podjetje sl. občinstvu kar najtopleje.

Za bosanske katoličane. Vse prijatelje Bosne opozarjamo na razstavo darov, ki so jih pripravili Marijini otroci za bosanskega novomašnika Stjepana Pergometa, učenca P. Puntigama v Sarajevu. Razstava je otvorjena v nedeljo ves dan v govornici zraven kapele sv. Jožefa na Elizabetni cesti 5.

Katoliški slovenski izobraževalni društvi v Šmartnem in Litiji, vabita k slavnosti blagoslovljenja — društvene zastave in novega društvenega doma v Šmartnem pri Litiji, ki se vrši na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija l. 1911. Spored: 1. Ob 9. uri odhod iz Litije v Šmartno z godbo na čelu. 2. Ob pol 10. uri sprejem gostov na Ustji. 3. Ob 10. sv. maša in govor v župni cerkvi. Po sveti maši blagoslovljenje zastave, nato obhod z razvito zastavo po vasi v dom. 4. Ob pol 12. uri blagoslovljenje doma in nagovor. 5. Ob pol 1. uri skupno kosilo. 6. Ob 2. uri v župni cerkvi litanije z blagoslovom. Velika ljudska veselica v društvenih prostorih in na vrtu. Godba, petje, srečolov, šaljivospelvi in prizori, šaljiva pošta itd. Na vrtu bodo različni paviljoni. Vstopnina k ljudski veselici 30 v. Orli v kroju vstopnine prosti. — Prostovoljni darovi za društveni dom se hvaležno sprejemajo. K tej slavnosti vljudno vabita vsa slavna bratska društva z zastavami, vrle Orle in vse prijatelje slovenske kršč. soc. organizacije — odbora.

Obtožen poneverjenja in oproščen. Pred tržaško poroto je bil oproščen asistent državne železnice Franc Mencin. Obtožen je bil, da je kot blagajnik v uradu za brzovozno blago na državnem kolodvoru v Trstu v času od januarja 1908. do maja letošnjega leta poneveril 5361 K 35 v.

Poziv slovenskim slušateljem filozofije. V interesu slovenskih filozofov je, da so že za svojih študij v stiku z »Društvom slovenskih profesorjev«. Društvo mora biti natanko informirano o številu filozofov in njih razdelitvi po strokah, in sicer se mora tozadevna statistika voditi stalno in se izpopolnjevati. Z ozirom na to se »Društvo slovenskih profesorjev« obrača do vseh filozofov z uljudnim pozivom, da se nemudoma javijo pri njem pismeno. Naj zapiše vsak na naslovno stran dopisnice: 1. svoje ime, 2. rojstni kraj in deželo, 3. svojo stroko (glavne in stranske predmete), 4. število semestrov, oziroma da je že absolviral, 5. svoj stalni (event. počitniški) naslov. Zadnja stran dopisnice naj ostane prazna. Splošna korist zahteva, da se javijo vsi filozofi.

Promoviran je bil dne 23. t. m. za doktorja prava naš goriški rojak filozofije dr. Ivan Slokar na dunajskem vseučilišču. Dr. Slokar je dobil lansko leto od dunajske pravne fakultete Kruppovo nagrado za znanstveno delo v avstro-ogr. industr. eksportu in njega vplivu na našo trgovsko politiko. Vele-

nadarjenem doktorju, ki se namerava posvetiti znanstvenemu delu, iskreno čestitam.

Za hrvaško Reko! Dne 22. t. m. zvečer se je vršil v Zagrebu zaupen sestanek hrvatskega akademičnega dijaštva, ki se ga je udeležilo nad 600 dijakov vseh strank. Sprejeta je bila resolucija, ki med drugim pozivlja hrvaško-slovenske škofe na najodločnejši odpor proti odcepitvi Reke od senjske škofije in opozarja merodajne činitelje na veliko nevarnost, da nastane vseobče gibanje za prestop v pravoslavlje. Po shodu so dijaki, katerim se je pridružilo občinstvo, napravili obhod po mestu ter se ustavili pred semeniščem, kjer so navdušeno klicali bogoslovcem. Govoril je akad. Hečimović in proslavljaj rodoljubje semeniščnikov ki so pripravljene pravični narodni stvari žrtvovati svojo existenco. Z okna semenišča je odgovoril profesor Rožič, da so med hladnimi zidovi semenišča od Gaja do danes živela gorka srca, vedno pripravljena žrtvovati se za skupno narodno reč. Silne manifestacije se so ponovile, nakar so demonstranti odšli pred vseučilišče in se ob petju narodne himne mirno razšli. — Poslanca župnika Zagorac in Jemeršić sta tudi v listih priobčila poziv k skupnemu delu. Vse stranke so na delu in pričinja se splošno gibanje za skupnost senjske škofije.

Štajerske novice.

Liberalci se gibljejo. Za v nedeljo so sklicali liberalci v Zalec političen in protesten shod, ki se bode bavil s porazom pri državnozbornskih volitvah na Štajerskem, z ustanovitvijo gospodarskega in političnega društva za Savinjsko dolino in s protestom proti izidom volitev. Preveč dela za en shod!

Tatinska družba zaprta. V Gradcu so obsodili v torek 12 glav broječo tatinsko bando, katere člani so stari od 16 do 24 let, a že vsi predkaznovani. Z žalostjo opažamo, da so imena vseh udeležencev slovenska, kar kaže, na to, da je naš narod v Gradcu deloma tam rojen, deloma priseljen, zelo zapuščen in brez vodstva. Treba bode še obilo dela in organizacije, da se naši ljudje ne bodo izgubljali moralno in materijelno v tujem mestu.

Smrt pod avtomobilom. Iz Konjic poročajo: V Tepini pri Konjicah je 21. t. m. povozil na državni cesti nek avtomobil 12letnega ljudskošolskega učenca Jamnikarja, ki je kmalu nato vsled poškodb umrl. Orožništvo je takoj javilo znamenje avtomobila »A. T. Wien — Triest« v Ljubljano, da bi se njegovega lastnika prijelo. Lastnika, nekega trgovca iz Celovca, in njegovega sina, šoferja, pa je orožništvo že ustavilo na štajerski meji ter dognalo njujuno identiteto.

Ciganski sleparji. V gozdu blizu Maribora se je naselilo okrog 50 ciganov, ki škodujejo obrtnikom z izdelovanjem in popraviljem kotlov. Na pritožbe so oblasti preiskale zadevo in pri tem se je našlo, da so cigani za popravilo šestdesetero posode zahtevali 680 K, skoro dve tretjini več, nego bi računal reelen obrtnik. Razven tega je dognano, da so rabili pri pocinjevanju 40 odstotkov svinca. Jasno je torej dvoje: sleparstvo in prestopki proti zakonu o živilih. Poglavarja te čudne družbe so shranili.

Novice iz Amerike.

V Ameriki umrli Slovenci. V Richmondu, Minn., je dne 19. maja umrl John Jakša, rojen v Gorenjih, hišni pridevek Geltnar, občina Kot, fara Semič. — V Bridgeportu, Ohio, je dne 4. maja umrla Helena Rutar, rojena Kenig, doma iz vasi Kunče, Kočevsko. Zapuščica soproga in štiri otroke. — V South Chicagi, Ill., je umrl g. Anton Skala za vnetjem slepiča po operaciji. — V Kaylor, Pa., je umrl štajerski Slovenec Josip Rataj. Bolehal je že dalje časa. V Ameriki zapuščica žalujočo ženo in enega brata. — V Clevelandu je umrla Antonija Gorjanc na Lake St. Vzrok smrti je bila jetika. Stara je bila 28 let. Zapuščica žalostnega soproga in enega otroka. — V Clevelandu je umrl rojak Anton Trebec, doma iz Suhorja, fara Košana. Star je bil 21 let. Doma zapuščica več bratov.

Slovenski dom v Pittsburgu, Pa., je bil slovesno otvorjen dne 29. maja. — **Slovenski politični klub** so sklenili zopet oživiti Slovenci v Clevelandu, O., da se tako bolje organizirajo za volitve in spravijo kakega slovenskega kandidata v mestni odbor.

Električni tok ubil Slovenca v Ameriki. V Laferty, Ohio, je prišel slovenski rojak Peter Hribar v dotiko z električno žico. Tok ga je zadel in v dveh minutah je bil mrtev. Doma je iz

Šmarjete pri Novem mestu. V Ameriki zapuška brata in sestro, doma pa očeta, tri brate in eno sestro. Star je bil 32 let.

Velikanski kolodvor. V Chicagi so izročili pred kratkim prometu nov velikanski kolodvor Chicago in Northwestern železnice. Nova poslopja pokrijejo prostor v primerju dvajsetih akrov in iz postaje lahko odpeljejo na dan 250.000 potnikov. Stroški kolodvora znašajo 23 milijonov dolarjev. Pričeli so ga zidati leta 1909.

Črnci — višji uradnik ameriških Zedinjenih držav. Iz Washingtona poročajo: Senatni odsek za sodna opravila je potrdil črnca William Lewisa za pomožnega generalnega pravnika Zedinjenih držav, ki ga je pred meseci imenoval Taft.

Društveno gibanje med ameriški Slovenci lepo napreduje. Poleg raznih podpornih društev ustanavljajo ameriški Slovenci tudi mnoga izobraževalna društva. Tako so sedaj n. pr. v Ely, Minn., ustanovili tamošnji Slovenci »Slovensko čitalnico«.

Novi zakladi zlata. Iz Fairbanks v Alaski poročajo: V nekem dotoku Kayokuk reke v Indian Creek in Alaski so dobili veliko množino zlata. Cele trume zlatokopačev hiti iz Fairbanks na mesto, kjer se je zlatokop pričel. V bližini Melozli, na Long Creek, južno od Yukon, so tudi našli sled zlata. Neki angleški sindikat si je prisvojil te prostore, kamor že pošilja stroje in ljudstvo.

Slovenka umrla v Ameriki. V Colorado, City, je umrla gospa Marija Novlan.

30.000 zaprtih. Iz New-Yorka poročajo: Posebna komisija ima sedaj mnogo dela v New-Yorku. Proučuje stanje onih ljudi, ki imajo preveliko žejo, katere posledica je, da pridejo končno v zapor ali pa v blaznico. Ta komisija je nedavno poslala mestni vladi svoje poročilo, ki pravi, da velja pijanost velike vsote denarja vsako leto. Raditega priporoča komisija, da naj se v New-Yorku zgradi zavod za pijance, ki bo storil mnogo dobrega. Izvestje pravi sledeče: Preteklega leta so zaprli v New-Yorku 29.461 pijancev, ali eno šestino vseh onih, ki so bili tekom leta zaprti v New-Yorku. Od teh jih je sodišče 20.000 obdržalo za nadaljno obravnavo in 15.000 jih je moralo v prisilno delavnico ali pa so jih radi pomanjkanja denarja zaprli. Samo v eni bolnišnici v New-Yorku so preteklega leta zdravili 7000 pijancev, ker mnogokrat pride v enem letu ena oseba po dvakrat ali večkrat v bolnišnico. Mesto mora za vsakega pijanca plačevati po 75 centov na dan, ko je v bolnišnici, in to velja veliko denarja. Raditega sedaj pijance delijo v tri skupine. Oni, ki pridejo pred sodnika prvič radi pijanosti, se po opominu odpuste. Drugič zasačeni pijanci so kaznovani z denarno globo in one, katere bodo dobili tretjič pijane, pa odpošljejo v poseben zavod na neki farmi.

Argentinsko grozdje in pomaranče. Iz Argentine je bila za poskušnjo odposlana v New-York množina grozdja in pomaranč. Pošiljatev je prevzela 1200 kilometrov v ledenih zabojih do Buenos-Aires, kjer so jo naložili na parnik in od tu prepeljali v New-York. Poskušnja se je dobro obnesla.

BIENERTHOVE KONFERENCE.

Včeraj je konferiral Bienert z vodilnimi politikami, med njimi tudi z načelnikom krščansko-socialne stranke, princem Liechtensteinom.

KAJ HOČE VLADA.

V »Fremdenblattu« objavlja vlada članek, v katerem izjavlja, da se bo moral državni zbor pred vsem pečati z gospodarskimi vprašanji in kako se boriti proti druginji.

GESMANN ODKLONIL DRŽAVNO-ZBORSKI MANDAT.

Gessmannu se je ponudil mandat v popolnoma gotovem okraju, a Gessmann je izjavil, da ne kandidira.

ZVEZA ALPSKIH POSLANCEV IN NEMŠKI RADIKALCI.

Nemški svobodomiselnih poslancev alpskih pokrajin ustanove v nemško narodni zvezi lastno zvezo, ki bo imela 23 poslancev. Tudi Wolfovi nemški radikalci osnujejo v nemško narodni zvezi lastno organizacijo.

NAPREDEN SLOVANSKI KLUB V NOVI ZBORNICI.

Poroča se, da dela Masaryk na ustanovitve naprednega kluba v državni zboru, ki bi mu pripadali Stranskyjevi pristaši in liberalni Slovenci in pa Masaryk, ker teh politikov nihče ne mara.

PORAZ FRANCOŠKE MONISOVE VLADNE.

Francoška zbornica je dne 23. t. m. z 248 proti 224 glasovom izjavila nezakupnico sedanjemu francoskemu ministru. Monisovo ministrstvo zato odstopi. Opozicija je tako viharno ploskala, da so morali sejo prekiniti. Ko so jo zopet otvorili, so odgodili zbornico do torka. Monis je že podal demisijo.

NOVE TRDNJAVE NA RUSKEM VZHODU.

Rusija pomnoži svoje vojake v Amuru tako, da bo stalo tam 100.000 mož, 4 armadni zbori. Kmalu bo popolnoma utrjen Vladivostok, močno ojačena je tudi trdnjava Nikolajevska. Ob kitajski meji napravijo šest utrjenih vojaških taborišč.

Koroške novice.

k Velik požar v celovski okolici. — Otoče v plamenu. Včeraj po 11. uri dopoldne je naznanil požarni čuvaj v stolpu celovške župne cerkve z dvema streloma, da gori v celovski okolici. Iz vasi Otoče se je valil gost dim, ki je bil vedno močnejši, videl se je tudi plamen. Predno so mogli prihiteti ognje-gasci na pomoč, so že gorele prve z deskami pokrite hiše. Nato, da pogase požar, niti misliti ni bilo mogoče, ker se je že požar preveč razširil, zato so se omejili zgolj na to, da omeje požar, a niti to ni bilo mogoče, ker je primanjkovalo vode. Ogenj se je zanel v malem lesenem poslopju posestnika vulgo Magdalenc, a predno so ga opazili, sta že pričela goreti hlev in hiša. Požar se je hitro širil, ker so bila krita poslopja z deskami, ki so bile popolnoma izsušene. Vetrta sicer ni bilo, a kljub temu so se vnela tudi poslopja posestnikov Zweifler, Wunder, Schuster in Room. Vsa vas je bila v plamenu in dimu, vročina strašna. Ognjegasci so zato le s težavo delali. Prizadeti posestniki in njih rodbine so izgubili vse. Žalostno so stali in jokali, ko jim je uničeval požar njih domove. Živina v gorečih klevih je grozno rjula, a vse niso mogli rešiti. Več prešičev, ki so jih rešili, je bežalo nazaj v svinjake, kjer so zgoreli. Škoda je temvečja, ker so zgorela tudi gospodarska poslopja in so uničeni poljedelski stroji. Veliko škodo so napravili tudi radovedneži, ki so drli kar čez polje gledati požar.

Po svetu.

Kolera v Italiji. Medtem, ko je laski minister di San Giuliano objavil v listih poročilo, da je v Italiji zdravstveno stanje izvrstno, je moral že v nedeljo naznaniti diplomatskim zastopnikom, da je umrla na kolero v Rimu neka Američanka.

Akcija proti podkupovanju v trgovini. Osrednji odbor zveze avstrijskih industrijevcev se je na podlagi referata generalnega tajnika dr. pl. Weissa pečal z vprašanjem o podkupovanju trgovskih in industrijskih nastavljenec. Povod referatu so dale številne pritožbe, ki so došle iz krogov članov na vodstvo industrijske zveze. Osrednji odbor industr. zveze je prišel soglasno do prepričanja, da je omenjena razvada, ki je pojav nepoštene konkurence, zmožna izpodkopati moralo v trgovskem prometu ter zbuditi nezaupanje med podjetniki in nastavljenici, pri čemer lahko trpe tudi nedolžni. V Nemčiji se je shod nemških trgovcev pečal tudi s tem vprašanjem ter je zahteval posredovanje zakonodaje. Na Angleškem pa obstoji že štirileta zakon proti razvadam podkupovanja nastavljenec. Osrednji odbor zveze avstrijskih industrijevcev je zaraditega sklenil, da vložiti vlogo na trgovinsko in industrijsko ministrstvo, v kateri se pozivlje vlado, naj proučuje, kako bi se dale odpraviti te razvade v trgovskem prometu potom zakonodaje.

Ljudsko štetje v Švici. Iz Berna poročajo o rezultatu ljudskega štetja v Švici. Prebivalstva je v Švici 3.741.971 duš, to je za 326.528 več kot pred desletimi leti. Od teh je 1.590.792 katolikov, 2.108.690 protestantov, 19.033 židov in 46.397 pripadnikov raznih veroizpovedanj. Po narodnosti je 2.799.154 Nemec, 796.242 Francozov, 301.325 Italijanov.

Krvav spopad ob volitvi guvernerja v Ameriki. Ko so volili v Jalapi guvernerja, so se nasprotniki tako spopadli, da je bilo ubitih 30 oseb.

Stradalna stavka v bolnišnici. Ker niso hoteli v neki odeski bolnišnici zdraviti bolnikov z zdravilom, ki so ga zahtevali, so napovedali bolniki stradalno stavko.

Policijski načelnik glavni ponarejalcev denarja. Dognali so, da je vodil teheranski policijski načelnik družbo, ki je ponarejala denar.

Kovina, ki razširja mrzлото. »Peppersburger Herald« poroča, da se je odkrila v hribovju Namanganu nova tvarina, katere lastnosti so še bolj čudežne, nego one radija. Leta 1906 je našel tam neki rudar nepoznano kovino temnorjave barve velike teže. Vzel je gotovo količino seboj v Moskvo, kjer je skušal ustanoviti družbo za izkoriščanje dotičnih kovinskih zakladov. Načrt pa ni vspel. Tvarino pa je dal preizkusiti v kemičnem laboratoriju. Komaj so jo postavili v dotiko z neko kislino, je kovina razširjala neznanski mrz. Skledica, v kateri se je nahajala tvarina, se je zdrobila na kosce. Poizkuse so ponovili v steklenih, porcelanastih in železnih posodah. Učinek je bil vedno isti. Posoda se je zdrobila na kose in tvarina je razširjala neznanski mrz ter se je spremenila v prah kakor hitro je prišla v dotiko z dotično kislino. Kemiki so na to napravili poizkus z velikim kosom granita: tvarina ga je spravila v prah — brez detonacije in brez razvoja plinov. V dotiki z alkalijem je posoda izgubila 20 odstotkov svoje teže. Kemiki in najditelj so vzeli na to večjo množino te kovine in nadaljujejo poizkuse v inozemstvu. »Herald« zatrjuje, da smo na pragu novega senzacionalnega odkritja, sličnega radiju.

Proces proti rusinskim dijakom v Lvovu. Po štirih mesecih je bil končan 21. t. m. v Lvovu proces proti 101 obtoženim rusinskim dijakom zaradi znanih izgredev na Lvovski univerzi. Začel se je proces 14. februarja t. l. ter je po številu obtoženih dosedaj največji v celi Evropi. Vsi dijaki so bili obtoženi javnega nasilstva zaradi znanih izgredev v juliju lanskega leta na Lvovski univerzi, ki so zaključili s tragično smrtjo mladega rusinskega dijaka Adama Koczka. Ti dogodki so bili samo epizoda iz borbe rusinske mladine za samostojno rusinsko univerzo, ki traja že celih sedem let. Držav. pravnik je po končani razpravi predlagal kazni za vse obtožence kot jo predlaga obtožnica. Obtožnica pa obtožuje dijake težke telesne poškodbe in zločina javnega nasilstva po § 87. k. z., in prestopka upora po § 305. k. z. Predsednik senata je po govoru državnega pravdnika in zagovornikov izjavil, da se razglasi rabsodba 28. t. m. dopoldne.

Velikanski banket se je piredil po kmečkem shodu v Kečkemetu. Okolu 73 miz, ki so bile dolge 1300 metrov, je sedelo 4400 oseb. Od 5. uri zjutraj so kužali v 43 velikanskih kotlih guljaže, za katerega so porabili 14 centov govejega mesa. Gosti so pojedli 2000 hlebov kruha, ki so tehtali 62 centov, nadalje 17.000 pogač, 280 hl vina in 3000 steklenic mineralne vode. Streglo je 220 oseb.

Grozni orkan v veroneški guberniji. Iz Veroneša v Rusiji javljajo: da je v jugozapadnih delih tamošnje gubernije besnil več dni grozen orkan, ki je opustošil cele okraje. Vsa žetev je uničena. Vihar je ruval iz zemlje največ drevje, hiše so porušene, komunikacijske zveze pretrgane. Ponesrečilo se je tudi mnogo ljudi. Nekega pastirja je vihar dvignil v zrak in ga potem vrigel na zemljo, da je bil na mestu mrtev.

Stolp za aviatike. Prvi stolp za aviatike zgradijo blizu Calarsa, na mestu, kjer se je meseca julija pred dvema leti dvignil v zrak Bleriot, da preleti Canal la Manche. S postavljanjem temeljnih zidov stolpa so že pričeli na vežbališču »Les Baraques«. Stolp bo visok 150 m in bo imel v premeru 5 m. Stolp bo služil v to, da bo signalni stolp za aviatike, ki bodo leteli preko kanala. Ta stolp bo videti iz velike daljave z višine 600 metrov.

Dalmatinske gobe. Za razprodajo gob (morskih) se je v Krapnju v Dalmaciji ustanovila posebna ribiško-gobarska zadruga, ki ima vedno v zalogi veliko izbrano gob za toaletne in tehnične svrhe. Kakor znano, so gobe iz Jadranskega morja boljše kakor katerekoli druge.

Streljanje topov na čast angleški kraljevi dvojici. V četrtek so kronali angleškega kralja v westminsterski opatiji v Londonu. Ko sta prestopila ob pol 11. uri dopoldne kralj in kraljica prag ogromne katedrale, je naznanilo ta trenotek 61 strel iz topov v Hyde Parku in na trdnjavi Tower londonskemu prebivalstvu. Istodobno, ko so topovi naznanjali v Londonu, da je kronanje končano, so naznanjali to vest topovi po vseh pokrajinah velikanskega angleškega kraljestva. V tem času je bilo v Novi Zelandiji eno uredno inpol polnoči, na otoku Midsey polnoč, v Kalkuti ob 8. uri zjutraj, a v Jamajki ob 8. uri inpol zjutraj. Zares v angleškem kraljestvu ne zaide solnce.

Oporoka na maščeti. Nedavno se je v nekem ogrskem mestu vršila zanimiva sodna razprava zaradi zapuščine. Dva mažarska gospoda sta se zatekla k sodišču, ker jima je neka gospodična

Ilonka Vardyss odnesla dedščino. Stvar je bila sledeča. Gospod Kroney, star samec, je začel pred časom pogosto posecati neko prodajalno črevljev. Kupoval je črevlje, a ni jih mnogo ogledoval, temveč veliko bolj lepo prodajalko Ilonko Vardyss, s katero se je mnogo razgovarjal in šalil. Prodajalka mu je nekega dne pripovedovala, kako ubožno živi in koliko se mora boriti za svoj obstanek. Stari Kroney jo je tolažil, da ji ni treba jadikovati, češ, da ji bo itak zapustil vse svoje premoženje. Dekle se mu je nasmejala, ker ni verjela njegovim besedam. Drugi dan ji je Kroney zopet dejal, da ji bo zapustil vse svoje premoženje, a dekle mu ni verjelo. »Dobro«, rekel je Kroney, »imate kosček čistega popirja?« — »Nimam.« — »Nič hudega; dajte mi tinto in pero.« Kroney je izvilkel svojo maščeto iz rokava ter napisal nanjo: »Imenujem za dedinjco vsega svojega imetja gđc. Ilonko Vardyss. Po moji smrti postane lastnica mojega premoženja in nepremičnega premoženja, mojega pohištva in srebrnice. 1. junij 1911. E. Kroney.« Ta nenavadni dokument je dal Kroney podpisati dvema pričama. Ko je odhjal Kroney iz trgovine, ni mislil, da ga bo kmalu dohitela smrt. Ko se je vračal domov, opazil je, da drvi proti njemu avtomobil. Hotel se mu je ogniti, a se je tako prestrašil, da ga je zadela kap. Ilonka Vardyss ni vedela, da je Kroney umrl, dokler ni dobila uradnega obvestila, da ji je Kroney zapustil 600.000 K. Dva pokojnikova brata pa sta skupno z ostalimi sorodniki vložila ugovor proti bratovi oporoki, češ da ni veljavna. Sodišče je o stvari razpravljalo, zaslišalo je omenjeni prič ter dognalo, da je bil Kroney pri zdravi pameti. Oporoka je bila proglašena za veljavno. Ilonka Vardyss pa je bila tako veledušna, da je tretjino podedovanega imetja prostovoljno prepustila bratoma pokojnega svojega dobrotnika.

Roparski poglavar general. Roparski poglavar Beaš Ludt v Perziji je prestopil v vladno stranko, ki mu je zato podarila veliko denarja, ga imenovala za generala in mu poverila poveljstvo v provinci Karasdu. General Beaš Ludt je pa zdaj proglasil svojo neodvisnost in dela z vsemi močmi na to, da se zopet namesti v Perziji odstavljeni šah.

BIENERTH ODSTOPI.

»Prager Tagblatt« poroča z Dunaja: Parlamentarni krogi najodločneje zatrjujejo, da namerava Bienert čez nekaj dni podati demisijo. Nasproti tem poročilom pa izjavljajo nemškonarodni politiki, da se vlada pred jesenskim zasedanjem ne bo izpremenila, razven da zasledeta Weiskirchnerjevo in Glabinskijevo mesto uradnika. Nemški nacionalci tudi izjavljajo, da niso bili nikdar brezpogojno vladna stranka, marveč da so vedno zasledovali politiko proste roke. Tudi nemškonacionalni politiki, ki so se razgovarjali z Bienertom, sodijo, da Bienert ne bo takoj odstopil, a da je zelo nervozen. Kljub temu, da se še ne zna, če Bienert odstopi ali ne, zagotavljajo poučeni politiki, da sestavi bodočo vlado baron Gautsch, ki je bil nenadoma iz gastejskih toplih pozvan na Dunaj.

KRŠČANSKI SOCIALCI IN VLADA.

Politiko proste roke razlagajo krščansko-socialni listi tako, da ta izraz pravzaprav ničesar ne pove, marveč da si hoče ohraniti stranka proste roke in popolno svobodo. Naglašajo, da ko bi bili krščanski socialci najmočnejša stranka, bi tudi izpregovorili prvo besedo, a zdaj ima prvo besedo nemškonarodna zveza in zato svetujejo Bienertu, naj se predvsem dogovori z njo, potem naj šele pozove krščanske socialce, da se izjavijo. V opozicijo bi pa šli krščanski socialci zgolj v slučaju, če bi vlada hotela izvesti stvari, s katerimi bi krščansko-socialna stranka ne mogla soglašati.

Grafenauer, Zgodovina slovenskega slovstva, II. del. Doba narodnega prebujenja je sedaj na razpolago; broširan izvod velja 6 K 20 vin., vezan 7 K 20 vin. Obširno oceno o tem zanimivem in velevažnem literarnem delu prinese naš list v teku prihodnjega tedna. Tudi vsi drugi uglednejši slovenski listi bodo o tej knjigi obširno razpravljali.

Uvažujte! Ponovno prosimo vse podružnice „Slovenske Straže“ in vse somišljenike, naj skrbje v svojih krajih, da se povsod razširijo naše vžigalice v korist obmejnim Slovencem. Rabite povsod naše vžigalice. Opominjajte znanca na rabo naših vžigalic, odločno zahtevajte od trgovcev, naj jih naročajo pri tvrdki Menardi v Ljubljani. Če bi vsak naš somišljenik v tem oziru kaj storil, bi bil dobiček iz vžigalic velik.

Slavnosti ob izpuštanju v morje našega prvega dreadnoughta.

Prihod prestolonaslednika, nadvojvode Franca Ferdinanda v Trst se je izvršil včeraj, 23. t. m., ob najlepšem vremenu. Na državnem kolodvoru so ga pričakovali cesarski namestnik princ Hohenlohe, župan Valerio, škof dr. Andrej Karlin in zastopniki drugih oblastnih. Vse ladje v luki, vojne in trgovske so se odele v zastave in ob morskem obrežju od kolodvora do Velikega trga je čakala neštivilna množica. Prestolonaslednik se je peljal s svojo soprogo v eni kočiji, nato so sledile še kočije, v katerih so sedeli generali, admirali in notranji minister Wickenburg.

Prestolonaslednik se je takoj ob svojem prihodu pokazal kristjana. Pustil je namreč odlično spremstvo in se odpeljal ob 11. uri s svojo soprogo v novo jezuitsko cerkev, kjer se prisostvoval sv. maši, ki jo je daroval pater Tomc. V teku dneva so prišli v Trst še naslednji nadvojvodi in nadvojvodine: Karol Albert, Jožef Ferdinand, Peter Ferdinand, Henrik Ferdinand, Jožef, Leopold Salvator, Evegjen in Friderik; Avgusta, Marija Anunciata in Bianka Marija Imakolata. Vsi ti člani cesarske hiše so gostje cesarskega namestnika. Drugi vojaški in civilni dostojanstveniki pa se nastanijo v novem za silo pripravljenem hotelu »Excelsior Palace Hotel« ob morju.

Eskadra, ki je zasidrana v tržaški fuki, obstoji iz treh divizij: Prvo divizijo tvorijo oklonice: Nadvojvoda Franc Ferdinand, Babenberg in Radecky, katera poslednja pa prisostvuje sedaj slavnostim kronanja angleškega kralja. Drugo divizijo tvorijo oklonice: Nadvojvoda Karl, Nadvojvoda Friderik in Nadvojvoda Ferdinand Maks. Tretjo divizijo tvorijo križarice: S. Georg, Karl VI., Marija Terezija, Zenta, Szigetvár, Admiral Spaun. Nadalje je 5 torpednih lovcov, 9 torpedovk visokega morja; Cesarica Elizabeta in Zara, na katerih so gojenci mornariške akademije na Reki; jahte Miramar, Fantasie in Lacroma. Te jahte so namenjene za člane cesarske hiše in za admirala.

Ko se je prikazal vlak iz opčinskega predora, so baterije pri svetilniku 24 krat ustrelile, kakor tudi, ko se je pripeljal vlak na postajo. Ob enem so tudi 21 krat ustrelili na vojni ladji »Nadvojvoda Franc Ferdinand«.

Kako izgleda naš prvi dreadnought?

Dve leti je delalo 40 inženirjev in 50 risarjev v Pulju, Trstu, na Dunaju, Plznu, Vitkovcih in drugod načrte, po katerih je delalo 4500 delavcev 30 mesecev, da so izdelali veliko ladjo. Kakor znano, se vsaka ladja pobarva. Nič manj kot 50.000 kg olja so porabili samo zato, da so pobarvali velikana, a v to velikansko množino ni všteto olje, ki se je porabilo za mazanje strojev in topov. Ladjo gonijo turbinski stroji, ki s svojimi 25.000 konjskimi silami igraje vozijo velikana z 20 do 22 morskimi miljami, ali 10 in pol metra v sekundi. V eni uri prevozi ladja 40 km, toliko kot navadni osebni vlak. Medtem, ko more vlak kvečjemu peljati 750 ton, pa nosi dreadnought 10.000 ton, in sicer topove, municijo, torpedovke, vodo, premog, živila. Samo premoga ima naloženega 2400 ton (240 vagonov).

Na dreadnoughtu je 12 mogočnih stolpnih topov v štirih tripletopih, 16 do 20 srednjih in 24 do 30 malokalibrskih topov, ki so tako skriti, da se zelo težavno razločijo. Na en pritisk izbruhne 52 topov iz svojih žrel kroglice, ki tehtajo 7000 kilogramov.

Ladja je zgrajena iz Siemens Martinovega jekla. Dolga je 150 m, široka 27 m, globoka 8-2 m. Prejšnje naše najmočnejše ladje tip Radecki (14.500 ton) so dolge 137,7, široke 24,5 in globoke 8-07 m. Da zamore ladja plavati, četudi je poškodovana, je razdeljena v več samostojnih oddelkov. Vsi ranljivi ladjini deli so zavarovani z oklopi, ki tehtajo 4500 ton. V obrambo proti uimam in torpedovkam je ladja zavarovana s posebno vrsto jekla.

Stroški enega dreadnoughta znašajo približno 61.000.000 kron. Posadka enega dreadnoughta šteje približno 1000 mož, večina topničarji in strojno osebje. Poveljnik poveljuje šef zdravniku, računskemu uradniku, 24 mornariškim častnikom, 20 strojnimi uradniki, 16 mornariškim kadetom, 120 višjim in nižjim podčastnikom, ki poveljuje ostalemu moštvu. Posadka potrebuje vsak dan 400 kg mesa, 500 litrov vina in 250 litrov kave. Oskrbni stroški znašajo za moštvo dnevno 900, za štab pa 700 kron. Izven evropskih vod se ta vsota podvoji. Na Angleškem stane dreadnought v službi mesečno približno 150.000 kron.

Naše vojno brodogradilno podjetje zdaj 12 vojnih ladij. Tri (tip Zrinjski) imajo stroje z 20.000 konjskimi silami, displacement 14.500 ton, naglica 20 morskimi milj. Tri vojne ladje (tip Nadvojvoda Ferdinand Maks) imajo stroje z 14.000 konjskimi silami, obsegajo 10.600 ton in vozijo 20 morskimi milj. Tip »Habsburg« ima tudi tri vojne ladje s stroji 14.000 konjskih sil, 8300 ton in 19 milj brzine. Tip »Monarch« ima tudi tri ladje. Nadalje obsega naša mornarica 11 križaric prvega, dve drugega in tri tretjega razreda. Torpedovka tipa »Czikos« 6000 konjskih sil, 400 ton, 28 morskimi milj imamo 12; tipa »Magnet« 350 do 540 konjskih sil in 26 morskimi milj imamo 7. Torpedovk za visoko morje imamo 24, večina je tipa »Kajman«, z 2600 konjskimi silami, 200 tonami, brzina 25 do 28 morskimi milj. Dvanajst je novih in jih kurijo z nafto. Obrežnih torpedovk je 59, polovica je zastarela. Podmorska čolna imamo dva, štiri še grade. Krajni obrambi sta namenjeni stari stolpni ladji »Prestolonaslednik Rudolf« in »Prestolonaslednica Stefanija«. Obrežno brambo oskrbujeta katesmatni ladji »Tegetthoff« in »Kustoca«. Donavsko brodogradilno podjetje obsega 6 stolpnih monitorjev in patrolne čolne.

Telelonska in brzajavna poročila.

»VIRIBUS UNITIS« IZPUŠČEN V MORJE.

Trst, 24. junija. Danes, na dan obletnice bitke pri Kustoci, se je izpustil prvi avstrijski dreadnought »Viribus Unitis« v morje. Slavnosti prisostvuje prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand, ki zastopa cesarja Franca Jožefa I. Danes zjutraj je nenavadno živahno vrvenje in življenje v Trstu. V kočijah in v ladjicah se vozijo gostje na slavnostni prostor, kjer delajo zadnje priprave, da izpuste »Viribus Unitis« v morje. Dvorni paviljon je bogato okrašen z zelenjem in z zastavami, na obeh straneh dvornega pivaljona sta dve slavnostni tribini, ki se hitro napolnjujejo z došlimi gosti. Nasproti ladjedelnic so se postavile vojne ladje v velikem polkrogu, ki jih obdajajo druge ladje, na katerih je na tisoče gledalcev.

Ob 8. uri 15 min. zjutraj se je vršilo prvo blagoslovljenje »Viribus Unitis« po č. mornaričnem superiorju Kokolju ob številni asistenci, nakar se je podala mornarična duhovščina v dvorni paviljon.

V ladjedelnici sprejema poveljnik mornarice admiral grof Montecuccoli skupno s civilnimi in vojaškimi dostojanstveniki nadvojvode in nadvojvodinje, ki so se pripeljali z vojnih ladij, katere spremljajo štabni in višji častniki in višji uradniki v dvorni paviljon. Streljanje topov ob 8. uri 40 min, naznanja, da je zapustil prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand s svojo soprogo vojvodinjo Hohenberg in z nadvojvodinjo Marijo Anunciato vojno jahto »Miramare« in se podal na suho. V elegantnem gala-čolnu se pelje prestolonaslednik s spremstvom do dvornega paviljona.

Ko se ustavi gala čoln, prično zopet topovi streljati, godbe zasvirajo cesarsko pesem. Prestolonaslednik stopi na kopno in sprejme naznanilo. Po sprejemu spremi mornarični poveljnik najvišjo gospodo med zvoki godbe, ki svira cesarsko pesem, v dvorni paviljon. Mornariški superior nato zopet blagoslovi na krovu naš prvi dreadnought »Viribus Unitis«, na kar izpodmaknejo zadnji opori ladje, ki so jo držale še vrvi. Apolstolni vikar nato slovesno blagoslovi ladjo pred oltarjem, ki je postavljen pred dvornim paviljonom. Mornariški poveljnik nato javi prestolonasledniku, da je ladja pripravljena, da se izpusti v morje. Poveljnik vojne mornarice prosi prestolonaslednika, da dá povelje, da se spusti »Viribus Unitis« v morje. Prestolonaslednik nato v primernem nagovoru prosi kumico nadvojvodinjo Marijo Anunciato, da izvrši krst. Nato pusti kumica steklenico šampanjca se razleteti na krovu novega velikana. Ko je krst gotov, dá kumica znamenje, da se ladjo spusti v morje. Ko se začne »Viribus Unitis« pomikati v morje, intonirajo vse godbe cesarsko himno, vse navzoče ladje pa pozdravijo novega velikana vsaka z 21 strelji.

Oko 10. uri se je nato prestolonaslednik ogledal raz krova »Miramare« vso navzočo eskadro. Ob 12. uri 55 min. se je podal prestolonaslednik na ladjo »Bohemia« k dineju. Pri dineju je svirala godba bosanskega pešpolka št. 4.

Trst, 24. junija. K dineju, katerega je dal prestolonaslednik na ladji »Bohemia« je bil povabljen tudi državni poslanec dr. Šusteršič.

Trst, 24. junija. Od 2. do 4. ure so obiskali člani mornaričnega društva vojni ladji »Nadvojvoda Ferdinand

Max in Babenberg«. Ob pol 9. uri bo slavnostna razsvetljava vseh vojnih ladij. Ob 10. uri zvečer odpotuje nadvojvoda Fran Ferdinand.

Trst, 24. junija. Vojni minister Schönaich se radi bolehnosti ni mogel udeležiti današnje slavnosti ter je poveljniku mornarice poslal pismeni pozdrav. Prestolonaslednik Fran Ferdinand je od cesarja dobil laskavo priznalno pismo za svoje prizadevanje v korist mornarici.

BARON GAUTSCH — BODOČI MINISTRSKI PREDSEDNIK?

Dunaj, 24. junija. Cesar bo dal baronu Gautschu nalogo se informirati, ako je mogoče skupno delo strank v državnem zboru, da se rešijo finančne, gospodarske in socialne zadeve. Ako se bo to Gautschu posrečilo, bo Gautsch prihodnji ministrski predsednik. Vlada stoji še na stališču, da boji zasedanje sredi julija.

ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA — ŠELE JESEN?

Praga, 24. junija. »Narodni Listi« poročajo, da morda zasedanje državnega zbora meseca julija ne bo. Če vlada ne dobi večine, se bo pričelo zasedanje šele jeseni.

NAGRADA ZA POLET DUNAJ — BUDIMPEŠTA.

Dunaj, 24. junija. Ritmojster Umlauf je danes s svojim letalnim strojem priletel nazaj iz Budimpešte na Dunaj v dveh urah 23 minut. Ko je priletel na zemljo, se je aparat prevrnil in poškodoval, aviatik pa se ni poškodoval. Umlauf je tako dobil razpisano nagrado 10.000 K za ta polet.

SMRT KMEČKEGA KRALJA ACHIMA — NEKAZNOVANA.

Budimpešta, 24. junija. Danes se je končala obravnava proti bratom Zelinsky, ki sta streljala na Achima. Potniki so zanimali vsa vprašanja o umoru in potrdili vprašanje o težki telesni poškodbi s pristavkom, da je to bila opravičena samoobramba v sili. Obtoženca sta bila oproščena.

SAMOUMOR PREDSEDNIKA TRGOVSKE ZBORNICE.

Split, 24. junija. Tu je s samomorilnim namenom streljal nase predsednik trgovske zbornice Mate Vidovič. Zadel se je tako dobro, da ni upati, da bi mu rešili življenje.

DVOJNI UMOR IN SAMOUMOR.

Osijek, 24. junija. I. Gamiršek, imejitelj v konkurzu se nahajajoče tvrdke Franc Gamiršek, je napadel s samokresom svojega svaka Franca Gamirška in profesorja Ignacija Vukoviča in oba smrtno ranil. Nato je Gamiršek izvršil samoumor. Vzrok tega groznega dejanja so družinski prepiri.

GENERAL ARETIRAN.

Peterburg, 24. junija. Senator Medem je prišel v Sibiriji na sled novim velikanskim poneverjenjem, ki znašajo sedem in pol milijona rubljev. Generala Aleksandra so aretirali.

ZOPET POTRES.

St. Jago di Chile, 24. junija. V pomorskih mestih je bil velik potres. Mnogo je mrtvih, mnogo zgradb poškodovanih. V luki se je potopil neki parnik z vsem moštvom. Utrgal se je tudi oblak in napravil silna opustošenja.

Ljubljanske novice.

Ij Jutri ob 5. uri popoldne vsi na koncert »Ljubljane«. Jutri nam sloven. glasbeno društvo »Ljubljana« pripravi prvi glasbeni užitek. Na odru bo sodalujočih nad 200 oseb. Znamenit bo poleg drugih točk nastop člana orkestra dvorne opere prof. Kleina, čegar glasbilo ima vrednost 25.000 mark. Kakor smo že omenili, imajo razun prvih sedežev, vsi ostali sedeži jako nizke cene, tako, da je obisk vsakemu omogočen. Vstopnice se prodajajo danes zvečer in jutri dopoldne v trafikli »Unioa«, jutri popoldne pa od pol 4. ure dalje pri blagajni.

Ij Hrvatje pri jutrišnjem koncertu »Ljubljane«. Jutrišnjega koncerta društva »Ljubljana« se udeležiti tudi vodja hrvaške stranke prava iz Zagreba, vseučiliški profesor in poslanec na hrvaškem saboru dr. Fran Milobar z nekaterimi drugimi hrvaškimi poslanci.

Ij Nagrobni spomenik kardinala Missia. Po naročilu tozadnega posebnega odbora je izdelal akademični kipar Alojzij Repič, c. kr. profesor na umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani, spomenik rajnega kardinala Jakoba Missia, knez nadškofa goriškega in bivšega knezoškofa ljubljanskega. Spomenik je namenjen za grobno kapelico na Sveti Gori pri Gorici in je portret rajnega cerkvenega kneza. Kar-

dinal kleči v molitvi zatopljen, oblečen v kardinalsko obleko. Cela podoba je izklesana kot visoki relief iz tirolskega (Laas) marmorja. Plošča je 2 metra 30 cm visoka in 1 m 80 cm široka. — Da se občinstvu, ki se zanima za domačo umetnost, da prilika ogledati si spomenik, je le-ta razstavljen na dvorišču c. kr. umetno-obrtno šole (Stiški dvorec, Stari trg št. 34), in sicer od vstetega 24. junija do vstetega 1. julija, vsak dan od 9. do 2. ure. Vstop je prost. — Ocena dela sledi.

Ij Potrjena postava. Cesar je potrdil po kranjskem deželnem zboru sklenjeno izpremembo postave dne 27. oktobra 1900 o sanitetni službi na Kranjskem izvemših Ljubljane.

Ij Zbor »Ljubljane« ima danes zvečer zadnjo vajo za jutrajni koncert. Vstop v dvorano je nečlanom le s posebnim privoljenjem zborovodje dopuščten.

— Iz državne živinozdravniške službe na Kranjskem. Za stalnega c. kr. okrajnega živinozdravnika v Radovljici je imenovan g. Josip Rihar istotam, za začasnega c. kr. okrajnega živinozdravnika v Postojni pa je imenovan g. dr. Anton Lampret, dosejaj deželni okrajni živinozdravnik v Breslovčah na Štajerskem. — Višji okrajni živinozdravnik v Postojni g. Ferdinand Gaspari je stopil v stalni pokoj in tem povodom dobil naslov in značaj veterinarskega nadzornika.

Ij Moka se je podražila za dva vinarja pri kilogramu takoj, ko se je doglalo, da je zmagal v Ljubljani Ravnihar, na Dunaju pa s pomočjo judovskih denarnih mogotcev socialni demokrati. Kapitalisti so hitro izrabili priliko. Vse kaže, da bodo svobodomiselci svojo zmago porabili tako, da bodo vse podražili, kakor je tudi povzročil še nedavno ljubljanski liberalni občinski svet, da so se podražila v Ljubljani stanovanja, ker je prvi sam podražil stanovanja v podturenski graščini, za njim so jih pa podražili drugi ljubljanski hišni posestniki, češ, da kar stori liberalni občinski svet, to smejo storiti tudi oni. Kljub temu so seveda socialni demokrati pomagali liberalcem, da so zmagali pri zadnjih državnoborskih volitvah v Ljubljani.

Ij Poizkušen samoumor. V svojem stanovanju na Dunajski cesti št. 12 se je ustrelil v desno uho delavec Jožef Starkelj, sluga nemškega športnega kluba. Vzrok samoumora so baje rodbinske razmere. Ustrelil se je baje v jezi, ker ga je 10 letni sin udaril po glavi. Pred poizkušnim samoumorom je baje streljal na ženo in hčer, a ju ni zadel. Smrtnonevarno ranjenega so prepeljali v dež. bolnico.

Ij Vrhniškim vlakom se ima zvišati vozna hitrost od 35 na 40 km na uro. Veliko hitrejši ne bodo!

Ij Nehvaležnost je plačilo sveta. Pod tem naslovom je prinesel včerajnji »Narod« notico, trdeč, da sem gosp. Anžiča udaril po ustih. Ne da bi se opravičeval, pripomnim le to, da je dotični, ki to govori ali piše, breznačajni anonimni lažnik. — Karel Čeč.

Ij Čudno postopanje. Na razna vprašanja in zadevi objave oglasa »Tarif tobačnih izdelkov« v »Slov. Narodu« dne 22. t. m. pojasnjujemo, da je po izrecni izjavi najkompetentnejšega gospoda fin. ravnateljstva »Narod« objavil na lastno pest brez vsakega naročila kot neplačan oglas. Manjkalo mu je bržkone gradiva za eno stran. Kako je »Narod« prišel v posest rokopisa, ki mu ni bil uradno dostavljen, bo morda pokazala preiskava. Gotovo je, da je fin. ravnateljstvo naročilo samo enkratni natis v uradnem listu, kjer se morajo objaviti vsi uradni razglasi.

Ij Iz Karlovske ceste. Včeraj je znani dopisnik v »Narodu« priobčil lažljivo vest, češ da so Ahlinova mati prepovedali liberalcem pijačo in mleko. Informirali smo se o tem in dognali, da je to zlobna izmišljotina, hoteč na ta način škodovati gostilni. Gospa Ahlin je res odpovedala neki stranki mleko, a ne iz političnih, pač pa zasebnih razlogov, ki dotični stranki niso neznani.

Ij Kolo izvabil. Pri neki tukajšnji tvrdki je 18letni brivski pomočnik Ivan Jaksekovič rodom iz Belovara še lan-

NESTLÉ-jeva

Priznano redilno sredstvo moka za otroke

Za zdrave in boljše otroke kakor tudi za bolne na želodcu.

Otvoruje in odstranjuje otročjo drisko in bljavje črevesni kahtar.

Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ

Dunaj I. Biberstrasse 11.

sko leto vzel kolo, vredno 150 K, s pogodbo, da ga bo plačal na obroke. Tega pa ni storil, marveč je kolo prodal in izginil iz Ljubljane. Pred kratkim pa se je zopet vrnil in vstopil v delo na Glincah, potem pa se je preselil v Ljubljano, kjer ga je policija izsledila in izročila sodišču.

Ij Polzkušena žepna tatvina v kupeju. Ko se je lesni trgovec gosp. Matija Bergman danes ponoči peljal z osebnim vlakom iz Celja proti Ljubljani in med postajama Hrastnik in Trbovlje nekoliko zadremal, je začutil, da mu nekdo odpenja verižico z uro in preiskuje žep. Gosp. Bergman je takoj planil pokonci in obvestil o tem sopotnike. A hitrejši je bil tat. Ko je ta zapazil, da se je njegova žrtev zbudila, odpre pri kupeju vrata in skoči iz vlaka. Se je li kaj poškodoval, se ne ve. Tat je okoli 30 let star, precej velik, črno oblečen in ima črne brke.

Ij Dobra obramba. Na Dunajski cesti je bil nastal prepir med delavcem, ki škropi cesto in cestnim pometačem. Pri tem se je pometač ojačil in šel nad škropilca z lopato, kar pa tega ni spravilo v zadrego, temveč je mirno obrnil cev proti pometaču in ga tako krstil, da je ta urnih petaj ubežal plohi. Ker so bili pa te plohe deležni tudi pasanti, so škropilca naznanili policiji.

Ij Vpisovanje za I. letnik ženskega učiteljskega v Ljubljani je v četrtek, dne 6. julija, od 2. ure dalje, za I. letnik moškega učiteljskega v torek, dne 11. julija od 8. do 12. ure. Učenke in učenci naj pridejo s starši ali njihovimi namestniki in prineso s seboj krstni list, zdravstveno izpričevalo uradnega zdravnika, zadnje šolsko izpričevalo in izkaz, da so jim cepljene koze.

Ij Navihanka. Še meseca aprila t. l. je prišla v neko hišo na Dolenjski cesti neka dekla, ki si je znala s svojo prikupljivostjo pridobiti zaupanje mlade pestunje. Po kratkem pogovoru se je poslovila in obljubila, da jo še obišče. Po njenem odhodu je gospodinja prišla kmalu domov in pogrešila bluzo, tri piskre, dve ženski krili, denarnico z manjšo vsoto denarja, neka druga ženska v hiši pa tudi nekaj denarja. Vse poizvedbe po neznanki so ostale brezuspešne. Ko je pa prišla predvčerajšnjem zopet na Dolenjsko cesto, jo je stražnik aretoval. Na policiji je trdila, da je Marija Zeleznikar, doma iz Ljubljane, a so dognali, da je aretovanka že večkrat predkaznovana Terezija Korkalj iz Podgorice. Izročili so jo sodišču.

IVAN ZUPAN:

O REKLAMI.

Umevno je — tako nekako piše O. Gr. v svojem tozadavnem članku, — da vsak trgovec, ki je navezan na naklonjenost občinstva, objavi svoje ime, centralo in eventualne filijalke na vidnih — prometno pristopnih mestih. Ako pa se tiče razprodaje konkurenčnega blaga, se potruditi vsakdo še posebno, obrniti pozornost kupčevu na svoje blago, na svojo prodajalno.

Zal, da so pota, ki ji današnja reklama izbira v svoje namene, rajši preje zoprna, kakor vabliva in na stališču dobrega okusa je nedopustno, kaj vse se prisoja — v tem oziru — ulicam kakega modernega mesta. Nedoslednost nekaterih je v takih praktično-estetičnih vprašanjih neobscena!

Najprvo se pooblasti znameniti umetnik-stavbenik z načrtom arhitektonsko popolnega poslopja, ne glede na stroške. Ko pa stoji — po lokalnih razmerah — najfinišje urejena fasada, potem dopusti ali ukaže isti gospodar, da se to lepo delo pokrije z napisi in z raznovrstnimi lepaki, da čez to prijetno zunanost razpno velika platnena naznanila ter tako vsak prostorček porabijo in napravijo za reklamni boben v napisih in podobah. Po večjih mestih mora še celo streha, kjer se je zaželelo umiriti izmučeno oko, s pomočjo lahkih železnih konstrukcij, mrež in brezmiselnih naprav, kakor za raznobojno razsvetljavo, pomagati pri tej vpijoči reklami.

Isto je pri novih trgovinah, ki se mnogokrat ustanovljajo v starih, bolj-ših poslopih. Kot izobraženec se gospodar kolikor toliko seveda ogreva za dragoceno starodavnost, a to ga ne ovira niti najmanjše, ko dovoli, da »moderni« najemnik pritrdi ravno na najkrasnejšem delu starega pročelja neokusen, fasadi neprimeren tvrdkin grb ali kaj sličnega, da je arhitektura čisto pokažena in zakrita.

Arhitekt W. Dietrich je fotografiral mnogo umetniško-historičnih fasad

v Draždanah in na Lipskem, kjer se je jasno pokazalo, da ravno ti nedostatki kvirajo vsestranski ulični vtis.

To so »lepa« izpričevala našega časa, katera si sestavi okus sam v neposredni zvezi s fino izrazovitimi deli naših prednikov! — Sicer govorimo toliko o navajanju in vzgojevanju ljudstva in posebno mladine do umetnosti sploh, a ravno v tej smeri je vsak izobraženec sodelovalec in kompetenten sodnik napredka. Za olepšavo in okrasje naših mest je še večja žrtev minimalna, — li ulična arhitektura in splošna slika cest ne zasluži nobenega varstva? —

Narod, ki pusti tako estetično zlo v svojem najlepšem kulturnem osredju, brez da bi z vso vsmo poizkušal odpraviti te nekorektnosti, tak narod naj ne misli na popravljanje ter reševanje nedovršenih umotvorov naših pradednikov, tak narod ne bo razpale stavbe prejšnjih mojstrov zopet zgradil z ono finočutno razumljivostjo in duhovito požrtvovalnostjo . . .

Saj je ta prirojeni čut za lepoto prejšnje narode tudi vodil po tej poti in tudi do cilja, kakor posebno romanško pleme, in slika iz prejšnjih časov »Graben in Wien« nam to jasno dokazuje. Samo en neslan in neharmoničen reklamni grb je v tej umetni celoti opaziti, ki pa tudi nosi ime: Salomon Abeles.

V Parizu je bilo za časa drugega kraljevanja samo po sebi umevno, da je pri vsaki, le malo vredni hiši, bil arhitekt, kot izvedenec in svetovalec, v umetniškem oziru, gospodarju ob strani, kakor domači zdravnik družini. Brez tega vednosti se ni na fasadi ničesar izpremenilo in edino te razmere so hranile krasnemu Boulevard-u, poleg intenzivne trgovine, desetletja to znamenito fasado.

Kaž o pa je tej naraščajoči reklamni nesmiselnosti odpomoči?

Saj primerno in ukusno reklamo vsak odobrava in priznava; a pri današnjem početju bi že morala pravzaprav zadrževati posameznike zdrava človeška pamet. Gurliit opravičeno pravi, da je to navskrižje preobloženih in robotih reklam ravno tako moreče, kakor bi vsi ti mnogoštevilni gospodarji pričeli na vse grlo kričati . . .

Prostovoljno si ne bodo nalagali naši lišni posestniki kakega umetnika-varuha, ampak možno je, da bi bili prisiljeni v to po stavni oblasti. Ako je stavna policija res opravičena načrt fasade zahtevati v eventuelno odobrenje ali zavrnitev, potem ji gotovo ne sme biti vseeno, če se preje dobra arhitektura z dodatki pokvari in zakriva in ko je večkrat vse to za promet ovirajoče. Včasih se s pravočasnim posvetovanjem še da zadržiti muenje trgovca z mislijo arhitekta; a vendar naj si zadnji šteje vedno v dolžnost, pri projektihi trgovin in njene fasade dovolj paziti na prostor za primerne in lične reklamne grbe in deske.

Ta smer bi se morala pojaviti v širšem toku, ki bi združeval vse resnično izobražene, ki bi bili od časopisja podpirani, da bi bilo delo lažje in plodonosnejše. Mislim društva za olepševanje, za ohranitev starinstva in za narodovo zgodovino itd., katerih naloga je tudi gotovo odrasle in posebno naraščaj, bodriti k napredku do umetnosti, do lepote in do ljubavi za svoje rojstno mesto ter ga negovati tudi v tem oziru, da se ne izgubi skoro v velikanskem »ramšbazarju«.

Kaj nam pomagajo priznanja in darila na umetnih in svetovnih razstavah, če se v domačem kraju sme ta barbarizem nemoteno širiti.

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 23. junija.

Pšenica za oktober 1911	11-98
Rž za oktober 1911	9-42
Oves za oktober 1911	8-24
Koruza za julij 1911	7-32
Koruza za avgust 1911	7-42
Koruza za maj 1912	6-82

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306-2 m, sred. zračni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavine v 24 urah v mm
23. 9. zveč.	736.6	17.9	sl. svzh.	jasno	
7. zjutr.	736.0	12.7	brezvetr.	soparno	0.0
2. pop.	735.3	25.6	moč. jzah.	jasno	

Srednja večerajšnja temp. 18.4° norm. 18.6°.

Dobro računale!

in prav izvolile so one gospodinjice, ki uporabljajo kot pridatek za kavo v svojem gospodinjstvu

„pravega :Francka: s kavnim mlinčkom“ iz zagrebške tovarne. — Kakovost „pravega :Francka:“ se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova izdatnost kot najkrepkejša izkazala.

1585

Na vrhuncu

AVTOMOBILI MODELI 1911

Laurin & Klement

akc. dr.

Mladaboševlav

Zastopnika:
Nikodem & Wetzka, Gradec.

Kdor je nekoliko izobražen

priden in zmožen zastopstva, lahko doseže v kratkem času lep dobiček pri nekem odličnem zavarovalnem zavodu. Posebna znanja ni potreba, ker se dobi natančna pojasnila. Ponudbe na: Zavarovalno pisarno **A. Ledenig, Ljubljana.** 1932

Hiša z vrtom se proda za K 10.000. Takoj plačati je le 3000 K. Natančneje se izve na Glincah-Ljubljana 213, I. ndstr.

Pritlična hiša z vrtom

1930 ceno na prodaj. Prijazna, mirna lega. Rožna dolina, cesta V. 126.

V boljše rodbino se sprejmejo za prihodnje šolsko leto deklice na stanovanje in hrano. Skrbno nadzorstvo. Zdrava in tečna hrana. Zračno in lepo stanovanje. Kje, pove upravništvo „Slovenca“. 1933

Oznanilo.

Zglasila za vstop v I. letnik c. kr. ženskega učiteljskega se sprejemajo pri ravnateljstvu

v četrtek, dne 6. julija od 2. do 6. ure.

v I. letnik c. kr. moškega učiteljskega

v torek, dne 11. julija od 8. do 12. ure.

K zglasitvi je prinesiti s seboj krstni (rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo, zdravstveno izpričevalo od uradnega zdravnika in izkaz o stavljenih kozah.

Ravnateljstvo c. kr. moškega in ženskega učiteljskega

v Ljubljani, dne 23. junija 1911.

1957 2

Po zelo ugodni ceni je naprodaj:

- 1 voz pol pokrit, lahek z gumi kolesi, prav malo rabljen.
- 1 voz pol pokrit, nekoliko večji, z gumi kolesi popolnoma nov.
- 1 voz „brek“ s platneno streho, za 6 oseb malo rabljen.
- 1 voz „brek“ s platneno streho, za 4 osebe, malo rabljen.
- 1 voz brez strehe, obrabljen, za 4 osebe.
- 2 dobra hitra konja za lahko vožnjo, sploh za vse porabljiva, v starosti 8 do 9 let.
- 1 Lipicanska kobilca, 2 leti stara.

1963

Vprašati je na Marije Terezije cesti števil. 16 pri izvoščku Ivanu Novaku.

Pozor!

Slavnamu občinstvu naznanjam, da sem otvoril

v Sv. Florijana ulici števil. 23

1960 4 takoimenovani

vinotoč

domače vinske kleti. Imam kakor vedno, zjamčeno pristna raznovrstna dobra vina na razpolago.

Vrsta vin in cenik.

Vipavska Sipoa liter po 96 v., čez ulico 88 v.
Sromeljsko belo, Ia " 96 " " " 88 "
Istrski pravi teran, Ia " 96 " " " 88 "
Vipavsko, belo, Ia " 88 " " " 80 "
Predlanski dol. oviček " 80 " " " 72 "
Pivo v steklenicah " 24 " " " 24 "

V vinotoču so raznovrstna mirza ledila.

Obenem naznanjam, da imam v glavni kleti v Vodmatu na razpolago, za oddajo na debelo okroglih 1200 litrov pristnega istrskega terana; cena mu je 56 K za 100 litrov.

K obilnemu obisku vabi zagotavljaajoč najboljšo postrežbo

velespoštovanjem Josip Cotič.

Vrtnar

40 let star, samskega stanu, govori slovensko in nemško, išče službe. Ponudbe sprejema uprava lista pod šifro »Vrtnar«. 1958 2

1965 Zelo dober, kratek

glasovir

se po ceni proda na voglu Sv. Petra ceste, vhod Radeckega c. 2, I. nadstr.

Priporočamo novo trgovino z manufakturnim blagom

J. CIUHA
preje Jesih & Windischer

Ljubljana Stari trg št. 1 (prej bazar) postaja elektr. železnice.

H. SUTTNER urar, prva največja domača exportna tvrdka ur zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici.

Ljubljana Mestni trg

Tovarniška varstvena znamka „IKO“

Briljanti po nizki ceni.

Naznanilo.

Na c. kr. prvi državni gimnaziji v Ljubljani,

Tomanova ulica števil. 10 zraven „Narodnega doma“ bode

vpisovanje za I. razred v nedeljo dne 2. julija t. l.

dopolodne od pol 9. do 12. ure v ravnateljevi pisarni. S seboj je prinesiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo, oziroma obiskovalno izpričevalo.

Sprejemni izpiti bodo v četrtek, 6. julija od 9. ure dalje.

Zunanji učenci se lahko tudi pismeno zglase, ako dopošljejo imenovane listine pravočasno ravnateljstvu; morajo se pa potem pred izpitom osebno oglasiti v ravnateljevi pisarni.

Po odloku c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. avgusta 1894, števil. 2354, se smejo učenci, ki pripadajo po svojem rojstvu ali po rodbinskih razmerah c. kr. okr. glavarstvu v Črnomlju, Kranju, Novem mestu in Radovljici ali okrajnim sodiščem v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Višnji gori, sprejemati v ljubljanske gimnazije samo po dovoljenju c. kr. dež. šolskega sveta. Dotični roditelji naj si torej pravočasno izposlušajo to dovoljenje.

Ravnateljstvo c. kr. I. državne gimnazije.

V Ljubljani, dne 23. junija 1911.

Št. 20.195.

Razglas.

C. kr. ministerstvo za notranje zadeve objavilo je z razpisom z dne 14. junija 1911, št. 41548, da so v nekaterih krajih Italije, v katerih je bila že lansko leto nastopila kolera, zopet se pojavili sumljivi slučajji obojenja in smrti, ki se večinoma označujejo kot gastroenteritis. Če tudi ni nikakih poročil, da se gre tu za azijsko kolero, je vendar treba pazljivosti napram vsem osebam, prihajajočim iz Italije.

Radi nastopa kolere v Carigradu, pa je ministerstvo odredilo zdravniško nadzorovanje iz Carigrada prihajajočih oseb.

Da se zamore to nadzorovanje točno izvrševati, zato odreja mestni magistrat, da vsi hotelirji, gostilničarji, in sploh vsi, ki oddajajo prenočišča ali stanovanja, ravnatoko tudi poglavarji družin naznanijo takoj vsakega iz Italije oziroma iz Carigrada došlega pri mestnem zglasovalnem uradu, v slučaju sumljivega obolenja pa to nemudoma prijavijo.

Zdravniško nadzorovanje vrši se za čas petih dni po prestopu meje ter brez osobnega nadlegovanja in brez omejitev prostega prometa.

Prestopki proti tej odredbi se bodejo v smislu min. odredbe z dne 30. septembra 1857 drž. zak. št. 198 kaznovali.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 24. junija 1911.

Za oskrb. občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. dež. vlade svetnik

Laschan l. r.

1964

Naznanilo.

Na c. kr. II. državni gimnaziji v Ljubljani

(Poljanska cesta)

bode vpisovanje za I. razred

v nedeljo, dne 2. julija 1911

dopolodne od 6. do 12. ure v ravnateljevi pisarni.

Sprejemni izpiti bodo v četrtek, dne 6. julija od 9. ure dalje.

Zunanji učenci se lahko tudi pismeno zglase, ako dopošljejo imenovane listine pravočasno ravnateljstvu, zglasiti se morajo pa vsaj pred izpitom osebno pri ravnatelju.

Po odloku c. kr. dež. šolskega sveta se smejo učenci, ki pripadajo po rojstvu ali po rodbinskih razmerah okrajnim glavarstvom v Črnomlju, Kranju, Novem mestu in Radovljici — in okr. sodiščem v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Višnji gori, sprejemati v ljubljanske gimnazije samo po dovoljenju c. kr. dež. šolskega sveta. Dotični roditelji naj si torej izposlušajo pravočasno to dovoljenje.

Ravnateljstvo c. kr. II. državne gimnazije.

V Ljubljani, dne 23. junija 1911.

1962

RAZPIS.

Za preložitev okrajne ceste Kranj-Besnica na 37.000 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapadajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna oziroma z napovedbo pavšala, ali pavšalne cene za tekoči meter naj se predlože do

4. julija t. l. ob 12. uri opoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za jedno krono, doposlati je zapečatene z napisom: „Ponudba za prevzete preložitve okrajne ceste Kranj-Besnica.“

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudne cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu (Turjaški trg) v uradnih urah.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 23. junija 1911.

1959

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Dekle z biseri. Povest iz Neronove dobe. 13. zvezek ljudske knjižnice. K 2-20, vezano K 3-20. — Navedena povest je istinito biserna povest, ki bo bravca privezala nase z neodoljivo silo in se mu po svoji krasni vsebini neizbrisno vtisnila v spomin.

Knjiga o lepem vedenju. Spisal Urbanus. K 3-—, elegantno vezano K 4-—. — Ze dolgo smo občutno pogrešali točnega navodila za olikano in oglašeno vedenje v družbi, kajti ne le naše ljudstvo, temveč tudi izobraženec mora imeti vočkrat pri roki zanesljivega svetovalca, kako mu je pri tej in oni priliki v družabnem življenju nastopati, da se ne zameri in ne pride v zadrego. Tej potrebi bo ta knjiga v vsakem oziru odpomogla.

Sociologija. Spisal dr. A. Ušeničnik. K 8-50, vezano K 10-80. — Celu vsebini liki naredi nimajo dela, ki bi se moglo po znanstveni temeljitosti in obsežnosti ter po strokovni popolnosti meriti z navedenim delom našega domačega učenjaka. Dr. Ušeničnikovo sociologijo smemo s ponosom uvrstiti med najodličnejša dela svetovne znanstvene literature.

Poezije Anton Medved-cve.

I. del K 3-80, elegantno vezano K 5-—; — II. del K 4-—, elegantno vezano K 5-40. Poezije Medvedove, ki je pač ena naših najkrepkejših in najizrazitejših pesniških individualnosti, so v kras vsakemu slovenskemu domu.

Leposlovna knjižnica:

1. zvezek: **Razporoka.** Pavel Bourget. — Kalan. Roman. K 2-—, vezano K 3-—.
2. zvezek: **Stepni kralj Lear.** Ivan Turgenjev Sergejevič. Povest. **Hiša ob Volgi.** S. Stepanjak. — Josip Jurca. K 1-20, vezano K 2-20.
3. zvezek: **Stráža.** Fran Virant. — Boleslav Prus. Povest. K 2-40, vezano K 3-40.
4. zvezek: **Ponižani in razžaljeni.** F. M. Dostojevskij. — Vladimir Levstik. Roman v štirih delih in ž epitogom. K 3-—, vezano K 4-20.
5. zvezek: **Kobzar.** Taras Ševčenko. — Josip Abram. Izbrane pesmi. Z zgodovinskim pregledom Ukrajine in pesnikovim življenjepisom. K 2-40, vezano K 3-60.
6. zvezek: **Mož Simone.** Champol. — V. Levstik. Roman. K 1-90, vezano K 3-—.
7. zvezek: **Hajdamaki.** Taras Ševčenko. — Josip Abram. Poem z zgodovinskim uvodom o hajdamasčini. (Kobzar II. del.) Broširano K 1-50, (VI. in VII. zvezek skupno K 3-40, vez. K 4-50.) zvezek: **Dolina krvi.** (Glenanar.) A. Sheehan. — Fran Bregar. Povest iz irskega življenja. K 4-20, vezano K 5-80.

Kacjanar. Anton Medved. Tragedija v petih delih. K 1-40, vezano K 2-40.

Roma. Silvin Sardenko. Poezije. K 2-—, vez. K 3-20.

Andrej Hofer, tirolski junak, Fran Rihar. Ljudska igra v petih dejanjih s predgovorom in sklepno sliko (18 moških, 4 ženske vloge). K —80, deset izvodov K 5-—.

Črna žena. Povest iz domače zgodovine. K 1-40, vezano K 2-—.

Ljudska knjižnica:

1. zvezek: **Znamonje štirih.** Conan Doyle. Londonska povest. K —60, skupaj vezan z II. zvez. K 1-80.
2. zvezek: **Darovana.** Alojzij Dostal. Zgodovinska povest iz dobe slovapskih apostolov. K —60, skupaj vezan s I. zvezkom K 1-80.
3. zvezek: **Jernač-Zmagovač.** Henrik Sienkiewicz. — Fran Virant. Povest. — **Med plavci.** Artur Achleitner. Povest tirolskega gorskega župnika. K —60, skupaj vezan s VI. zvezkom K 1-40.
4. zvezek: **Malo življenje.** Dr. Fran Detela. Povest. K 1-—, vezano K 1-90.
5. zvezek: **Zadnja kmečka vojska.** Avgust Senoa. Zgodovinska povest iz leta 1573. K 1-60, vezano K 2-60.
6. zvezek: **Gozdarjev sin.** Fran S. Finžgar. Povest. K —20, skupno vezano s III. zvezkom K 1-40.
7. zvezek: **Prilhajč.** Dr. Fran Detela. Povest K —90, vezano K 1-70.

Splošno priljubljeni ljudski pisatelji nam tu slika v krasni povesti življenje na kmētih z vsjo svojo resnobo in težavami ter nam predočuje ljudstvo resnično tako, kakršno je.

8. zvezek: **Pasjeglavci.** Alojzij Jirasek. Zgodovinska povest. — **Kristusove legende.** 1. Vodnjak modrih mož. — 2. Betlehemska deteca. — 3. Sveta noč. — 4. Beg v Egipt. — 5. Nazareto. — 6. V templju. — 7. Taščica. —

8. Naš gospod in sveti Peter. K 2-20, vezano K 3-20.

Velika zgodovinska povest kmečkega punta na Češkem.

9. zvezek: **Alešovec, Kako sem se jaz likal.** I. del. K 1-20, vezano K 2-—.

10. zvezek: **Isto II. del.** K 1-20, vezano K 2-—.

11. zvezek: **Isto III. del.** K 1-20, vezano K 2-—.

12. zvezek: **Dolžan, Iz dnevnika malega poredneža.** K 1-40, vezano K 2-30.

13. zvezek: **Haggard, Dekle z biseri.** K 2-—, vezano K 3-20.

Povesti slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo. Andrej Kalan. Nova zbirka. I. zvezek. K —80.

Zadnji dnevi Jeruzalema. (Lucij Flav.) J. Spillmann J. D. Zgodovinski roman. 2 dela. K 3-80, vezano K 5-40.

Za križ in svobodo. Igrokaz v petih dejanjih (6 moških in 1 ženska vloga). K —50, pet izvodov in več po K —35.

Posebno za mladeniška društva pripravna igra polna navdušenja za krščanska načela

Slovenska apostola. Sardenko. Zgodovinska igra. Ob 1025letnici Metodove smrti (885—1910). K 1-20.

Slovenski sv. Cirilu in Metodu. Ob 1025letnici Metodove smrti (885—1910). K 1-—.

Krek. Turški križ. (Igra v štirih dejanjih.) — **Tri sestre.** (Igra v treh dejanjih.) K 1-—, 10 izvodov K 8-—.

Vsebinska obeh, za mešane vloge prirejenih iger, je tako zanimiva ter za oder tako siljajno prirejena, da se bodeta radi svoje lahke uprizorljivosti gotovo kmalu osvojili naše ljudske odre.

Zbirka ljudskih iger; dosedaj 11 zv. po K —80.

Ta zbirka je zlasti za naša izobraževalna društva, pa tudi za druge odre ljudskega in diletanškega značaja neobhodno potrebna; igre se dajo vse brez posebnih pripomočkov lahko uprizoriti.

Vsebinska:

1. zvezek se začasno ne dobi.

2. zvezek: **I. Vedeževalka.** Gluma v enem dejanju. (6 moških vlog.) — 2. **Kmet-Herod** ali gorje mu, ki pride dijakom v roke! Burka s petjem v dveh dejanjih. (5 moških vlog.) — 3. **Zupan sardamski** ali Car in tesar. Veseloigra v treh dejanjih. (10 moških vlog.) — 4. **Jeza nad petelinom** in kes. Veseloigra v dveh dejanjih za dekleta. (5 ženskih vlog.) K —80.

3. zvezek: **I. Mlini pod zemljo** ali zadnje ure poganstva v Rimu. Igra v petih dejanjih. (10 moških oseb.) — 2. **Sanje.** Igra s petjem v petih dejanjih. (11 moških vlog.) — 3. **Sveta Neža.** Igrokaz v dveh dejanjih. (12 ženskih vlog.) K —80.

4. zvezek: **I. Dr. Vsezal** in njegov sluga Stipko Tleček. Veseloigra v dveh dejanjih. (8 moških vlog.) — 2. **Vaški skopuh.** Igrokaz v treh dejanjih. (5 moških vlog.) — 3. **Novi zvon** na Krtnah ali srečna sprava. Selska igra v treh dejanjih. (8 moških vlog.) — 4. **Zakleta**

soba v gostilni pri „zlati goski“. Burka v enem dejanju. (6 ženskih vlog.) K —80.

5. in 6. zvezek: **1. Garcia Moreno.** Zaloigra v petih dejanjih. (16 moških vlog.) — 2. **Krčmar** pri zvitem rogu. Burka v enem dejanju. (5 moških vlog.) — 3. **Kukavica** modra ptica ali boj za doto. Veseloigra v štirih dejanjih. (8 ženskih vlog.) — 4. **Sveta Cita.** Slika iz njenega življenja v treh dejanjih. (9 ženskih vlog.) — 5. **Pri gospodi.** Zaloigra v dveh dejanjih. (5 ženskih vlog.) — 6. **Črevljar.** Veseloigra v treh dejanjih. (6 moških vlog.) — 7. **Kmet** in fotograf. Komičen prizor. (3 moške vloge.) — 8. **Kovačev študent.** Burka. (6 moških in 1 ženska vloga.) K 1-60.

7. in 8. zvezek: **1. Sinovo** maščevanje ali spoštuj očeta. Igrokaz v treh dejanjih. (8 moških vlog.) — 2. **Za letovišče.** Burka enodejanska. (12 moških vlog in 2 otroka.) — 3. **Občinski tepček.** Veseloigra v treh dejanjih. (13 moških vlog.) — 4. **Dve materi.** Igrokaz s petjem v štirih dejanjih. (12 ženskih vlog.) — 5. **Nezka** z Bleda. Narodna igra v petih dejanjih. (19 ženskih vlog.) — 6. **Najdena hči.** Igra za ženske vloge v treh dejanjih. (9 ženskih vlog.) K 1-60.

9. zvezek: **1. Na** Betlehemskih poljanah. Božična igra v treh dejanjih. (9 moških vlog.) — 2. **Kazen** ne izostane. Igra v štirih dejanjih. (5 moških vlog.) — 3. **Očetova kletev.** Igra v treh dejanjih. (16 moških vlog.) — 4. **Čašica kave.** Veseloigra v enem dejanju. (8 ženskih vlog in dva otroka.) K —80.

10. zvezek: **1. Fernando** strah Asturije ali izpreobrnjenje roparja. Igrokaz v treh dejanjih. (11 moških vlog.) — 2. **Rdeči nosovi.** Burka v enem dejanju. (7 moških vlog.) — 3. **Zdaj gre sem, zdaj pa tja.** Burka v enem dejanju. (5 moških vlog.) — 4. **Poštna skrivnost** ali začaran pismo. Burka v enem dejanju. (7 moških vlog.) — 5. **Strahovi.** (3 ženske vloge.) K —80.

11. zvezek: **1. Večna mladost** in večna lepota. Igrokaz v treh dejanjih. (14 ženskih vlog.) — 2. **Repoštev,** duh v krkonoških gorah ali vsega je enkrat konec. Čarobna burka v petih dejanjih. (9 moških vlog.) — 3. **Pripriljiva sosed** ali boljša je kratka sprava kot dolga pravda. Burka v enem dejanju. (4 moške vloge.) K —80.

12. zvezek: (Za moške vloge: **Izgubljen sin.** V ječi. **Pastirci** in kralji. — Za ženske vloge: **Ljudmila.** **Planšarica.**) K —80.

13. zvezek: (Za ženske vloge: **Vestalka.** **Smrt Marije Davice.** **Marijin otrok.**) K —80.

14. zvezek: (Za ženske vloge: **Junaška** deklica. **Devica Orleanska.** — Za moške vloge: **Sv. Boštjan.** — Za otroške vloge: **Materin blagoslov.**) K —80.

15. zvezek: (Za ženske vloge: **Fabiola** in **Neža.** — Za moške vloge: **Turki pred Dunajem.**) K —80.

Navedene igre so si vsled lahke uprizorljivosti in krasne vsebine v najkrajšem času osvojile vse naše domače odre.

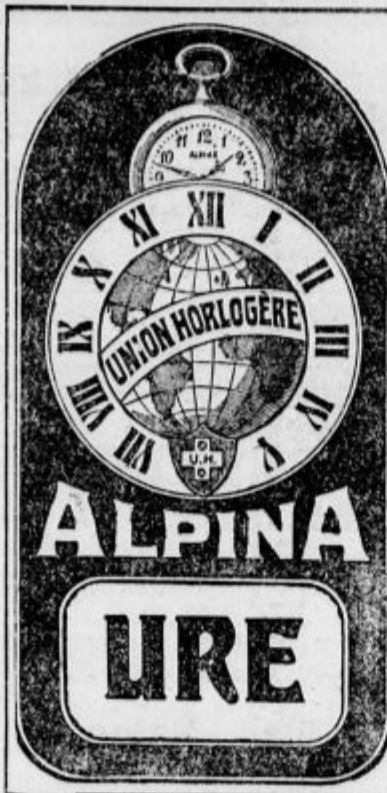

Vrhniške novice.

v Po volitvi. Po precej hudi agitaciji na vseh treh straneh je od vrhniških liberalcev in socialistov tako zasovraženi Gostinčar dobil na Vrhniki veličastno število glasov. Združeni nasprotniki so na vsa usta trobili, da pride naš kandidat gotovo v ožjo volitev. In v istini so bili liberalci — izvzemši najprevidnejše — popolnoma uverjeni, da bomo 20. t. m. še enkrat volili. In kako tudi ne! »Na Vrhniki dobi Sicherl — 300 glasov!« donelo je preroško iz liberalnih vrst. Pa zadovoljiti se je moral s 148 glasovi. Vsi golaži in vse vino pri Korenčanu ni izdalo... Se bolj bahavi kot ti so bili socialisti. Saj je njihov vrhniški voditelj sodrug Peckle še na volišču ves čas samozavestno zatrjeval: »Dvesto glasov imamo gotovih.« Celo stotake je bil pripravljen staviti. Čez par ur pa izve mož v svojo veliko žalost, da je dobil Kristan le 70 glasov. Ves razjarjen je vpil v gostilni: »Kje je naše ljudstvo? Jaz bi bil lahko stavo izgubil.« Našim volilec iz Vrhnike in okolice pa vsa čast! 683 glasov smo oddali za Gostinčarja; pa oddali bi jih bili prav lahko nad 800, da nismo bili prelahkoverni glede volilnega imenika, ki je bil žalibog silno pomanjkljiv. Naš Jože Gostinčar bo šel na Dunaj, Sicherl in Kristan se bosta pa doma lahko tolažila s Faustom: »Da steh' ich nun, ich armer Thor...«

v »Pri srcu pa jim je hudo...« Komu? Liberalnim agitatorjem! Kako bi ne bilo hudo mesarju Kosu, ko se je vendar tako vnelo pehal za Sicherla. Kako bi ne bilo hudo g. Stojcu, ko se pri vsej svoji hudi zaljubljenosti že dolgo ni tako gnil za svojimi srčnimi bolečinami, kakor z liberalnimi plakati! Kako bi ne bilo hudo mladoletnemu Korenčanovemu sinu in njegovemu spremljevalcu, ki sta posebno po Ligojni in Vrhniki poskušala srečo z upom zmage, a jima je up šel po Ljubljani mimo Jurcatove gostilne, kjer ima baje oštirka mnogo sob pometati, a ji tega posla ne bo opravljal naš Gostinčar, če tudi si želi tega »pometaća«.

v Vrhniska žandarmerija je naznala kaplana Vovkota, češ, da je le-ta s silo in proti naročilu stranke podpisoval glasovnice. Kolikor vemo, se kaplan Vovko preiskave le veseli. Brez priče sploh glasovnic ni podpisoval, nikomur po sili, vsakemu le na privoljenje. Kje je dobilo orožništvo tako »zanesljive« podatke, smo res radovedni. Seveda če pa liberalni agitatorji ponujajo golaž in pol litra vina vsakemu, ki si da vpisati na glasovnico Sicherla, ni na tem ničesar protipostavnega. Če hoče orožništvo zvedeti, kje se je tako godilo, naj blagovoli povprašati po Veliki Ligojni!

Priznana največja, resnično domača, že 25 let obstoječa eksportna turška.

Franc Čuden, urar Ljubljana, Prešernova ulica 1

samo nasproti Frančiškanske cerkve
je delničar

največjih tovarn švicarskih ur »Union« v Genovi in Bielu **on torej lahko po originalno tovarniških cenah** garantirano zanesljive, v vseh legah in temperaturah po njegovem astronomičnem regulatorju regulirane, svetovno znane

Alpina ure

z matematično preciznim kolesjem v zlatu, tula, srebru, nikeljnu in jeklu

prodaja.

637 1
Nedosežno velika izbira. — Večletno jamstvo. — Ceniki zastoj in poštne prosti.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt šte. 21.

Patentni **vročeparni lokomobili** z brezventilnim preciznim upravljenjem. Originalno strojedelstvo Wolf 10-800 k. s. obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom, za industrijo in poljedelstvo.

3329-26
Dosedaj izdelanih na 720.000 k. s.

1905 (3)

Št. 10.617.

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje s tem

službo okrožnega zdravnika v Senožecah

(okraj Postonjski).

S to službo je združena plača 1600 K, aktivitetna doklada 200 K in dve starostni dokladi (petletnici) po 100 K.

Prosilci za to službo naj pošljejo svoje prošnje podpisane mu deželnemu odboru

do 3. julija t. l.

z dokazili o starosti, upravičenju do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijskem državljanstvu, fizični sposobnosti, npravnosti, dosedanjem službovanju ter o znanju slovenskega in nemškega jezika.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 19. junija 1911.

V vročem letnem času

je priporočati dobro in ugajajočo

ošveževalno in mizno pijačo

pripravno za primešanje vinu, konjaku ali s sadnim sokovom, za to opozarjamo na

MATTONIJEV
GISSHÜBLER naravna
alkalična kislina

Ta pijača vpliva ohladično in oživajočo, vzbuja slast do jedi, pospešuje prebavljenje. Po letu je ta pijača pravo krepilo. (VIII.)

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zalego pri Mihael Kastner-ju, Peter Lassniku in Andrej Sarabonu, Ljubljana. 11452-49

Dva nova Seifert-biljarda

1247
Novo urejena
kavarna Central
Su. Petra nasip št. 37
navadno vso noč odprta.

Z odličnim velespoštovanjem
Štefan Frittholč.

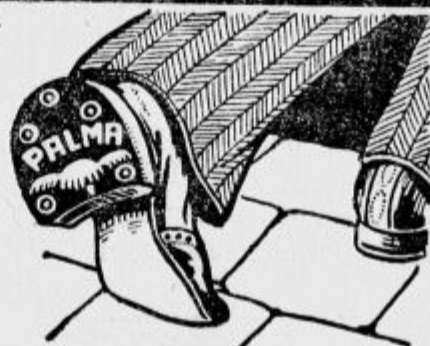
Dva nova Seifert-biljarda

Nosim

in kupujem

samo pristne

Palma-gumijeve pete!

1823

Največja in najstarejša tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov

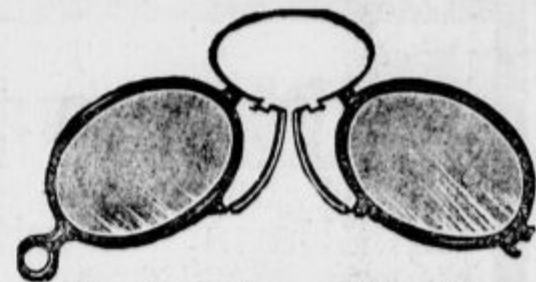
Avg. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana.

Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

Izprašan optik

Fr. P. Zajec Ljubljana, Stari trg 26

priporoča veliko zalogo ocal. ščipalcev, toplomerjev, barometrov ter vse optične izdelke.

Očala in ščipalci po zdravniškem receptu. Popravila se izvršujejo dobro in ceno. Ceniki brezplačno. 971

Ime:
R. Miklauc
Ljubljana 592

bodi vsakemu znano
pri nakupu blaga
za obleko in perilo.

Radi smrti in preselitve se proda iz proste roke gostilna

Hotel pri pošti

v Kranjski gori.

Na razpolago je več sob za tuje. Proda se pod ugodnimi pogoji; odplačuje se lahko na več let. Cena 32.000 K. Nastopi se lahko že 1. julija 1911. Več pove lastnik **Lovro Pristave, istotam.** 1943

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter instalater vodovodov

Ljubljana, Slomškova ulica 3 in 10 in Poljanska cesta 8.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškimi, francoskimi in tuzemskim skriljem z

asbest-cementnim skriljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato opeko, lesno-cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in poštne prosto. 658

Malo reklamo

Veliko izbire

A. & E. Skaberne
Ljubljana, Mestni trg 10

Nizke cene

Modna trgovina Anton Schuster

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 7, Ljubljana.

Solidno blago.

Nizke cene.

2641

Uzorci poštnine prosto.

Novosti konfekcije za dame in deklice, bluze, modno blago za dame in gospode, delen, cefir, batist, kreton, platno, šifon, gradl, preproge, zavese, garniture, pleti, šerpe, rute in žepni robci.

Kopalne

J. S. BENEDIKT
LJUBLJANA.

1790

obleke
za gospode, dame in otroke
plašči
rjuhe
brisače
čepice
rokavice
čevlje

Največja
izbera.

Najmo-
dernejša
izvršitev

Različne
cene.

Gumijevi plašči

Največja zaloga origl. angl. izdelki

1789

:: za gospode in dame ::

Samo preizkušene kakovosti.

J. S. BENEDIKT, Ljubljana.

SINGER „66“

Šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah
ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

1322

Ljubljana Kranj Kočevje Novo mesto
Sv. Petra cesta 4. Glavni trg 53. Glavni trg 79. Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželjeno pojasnilo; vzorci za vozenje, krpanje in šivanje zastoj in franko.

ANTON ŠARC, Ljubljana.

Izdelovanje perila, pralnica in svetlolikalnica, električni obrat, priporoča zelo dobro in solidno izdelano perilo po nizkih cenah.

„T E T R A“

srajce za gospode v različnih barvah, dobre kakovosti, izborna noša. Posebno priporočljivo za osebe, ki se rade pote in zoper prehlad. Dobi se blago :: in po meri izdelano perilo. ::

1787 (1)

Vzorci so vsakemu na razpolago.

Oblastveno autorizirani in sodno zapriseženi

Ingenieur Ig. Stembov

Ljubljana, Šubičeva ulica 5 Ljubljana

prevzema stavbna vodstva, oddaja strokovna mnenja, izvršuje vse v stavbeno stroko spadajoče načrte, kakor n. pr. za visoke stavbe, vodovode, kanalizacije, ceste, regulacije, parcelacije i. t. d.

Podjetje betonskih stavb!

BRATJE SERAVALLI & PONTELLO

Ljubljana, Slomškova ulica št. 19.

Kiparstvo in tvornica umetnega kamna.

Različna kamnoseška dela iz umetnega kamna, izvrševanje cementnih cevij, stopnic, postamentov, balustrad, strešnih plošč, raznovrstnih plošč za tikanje, vodometrov, korit in vodovodnih mušljev, korit za konje in govedo, ornamentov, kipov, fasad, plošč in desk iz mavca za stene in strope. — Zaloga kameninastega blaga in šamoine opeke.

Vsa dela so solidno in strokovnjakovo izvedena. Cenu najnižja. Jamstvo. Zastopstvo svodov patent „Thru!“

Telefon šte. 16.

157

Telefon šte. 16.

Leta 1873. ustanovljena delniška družba

Kranjska stavbinska družba v Ljubljani

Termalno in močvirno kopališče Stubičke Toplice, Hrvaško

1525

Termalni vreli 53°C topl. in močvirne kopelji so prav posebno primerni proti trganju, revmatizmu, isiji, dalje ženskim boleznim, kroničnim katarom, eksudatom, nervoznosti, kožn. boleznim, ter tudi za rekonvalescente. Najboljša uporaba studenčn. blata, podobno frankovarskemu močvirju. Kopališki zdravnik. — Zdravil. godba.

Postaja Zabok in
:: postajališče ::
Zagorske železnice
'Stubičke Toplice'.

Sezona traja
: od 1. maja :
do 30. oktobra.

Krasen gozdni park, najlepša okolica. Najcenejša :: brezkonkurenčna prav :: dobra prehrana in bivališče.

Zdravljenje s svetlobo.

Sobe od K I — nadalje. Pojasnila in prospekte daje kopališka uprava v Stubičkih Toplicah, Hrvaško. Pošta Zabok, brzoj. post. Stubica. Interurbanska telef. postaja

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Ljubljana

Turj.ški trg št. 7

Ljubljana

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti, žimnati modroci, otroški vozički itd.

Ustanovljena
1847.

Najnižje cene.

3304

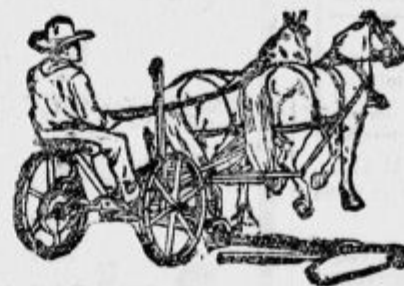
Najsolidnejše blago.

Ustanovljena
1847.

Najboljše amerikanske kosilne stroje

Slovenski
ceniki
brezplačno

Nad 200.000
strojev
v zalogi.

kakor tudi

603

mlatilnice

in sploh vse potrebščine za poljedelstvo v veliki izbiri priporočata po nizki ceni

Karol Kavšek naslednika

SCHNEIDER & VEROVSEK

trgovina z železnino in zaloga strojev.

Ljubljana, Dunaj. cesta 16.

Stavbeno podjetništvo; pisarna za arhitekturo in stavbenotehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbena in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Viču; kamnolomi v Podpeči in v Opatiji. Priporoča se za stavbena dela vsake vrste.